

SAK FS-17/2014

Til: **Fakultetsstyret**

Møtedato: 28.4.2014

Modeller for organisering og finansiering av forskningsgrupper

I styremøtet 10.februar 2014 ble fakultetsstyret forelagt en rapport fra et eksternt panel som hadde evaluert fakultetets støtteordning for forskningsgrupper (se vedlegg). I forlengelsen av styrets diskusjon av rapporten ble følgende uttalelse referatført:

Fakultetsstyret ba om å få presentert til diskusjon alternative modeller for framtidig organisering og finansiering av forskningsgrupper. Forslag presenteres på møtet i april 2014.

I denne saken legger dekanen frem alternative forslag og anbefalinger til en videre satsing på forskningsgrupper ved HSL-fak.

Utvikling av forskningsgrupper ved HSL-fak

HSL-fakultetet har i dag nærmere 40 registrerte forskningsgrupper. Gruppene er av ulik alder, størrelse og sammensetning (en oversikt finnes på fakultetets nettsider). Høsten 2010 opprettet Fakultetet en støtteordning som omfattet i alt 11 grupper. Intensjonen var å skape bedre forutsetninger for forskningsaktivitet, eksternt finansiering og nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid, samt gjennomstrømming av doktorgradsstudenter. Alle gruppene ble gitt økonomisk støtte for en periode på tre år og fikk ved oppstarten tildelt 200 000 kroner. Etter to år ble de samme gruppene tildelt ytterligere 100 000 kroner hver. I løpet av perioden fikk gruppene også noe administrativ støtte, spesielt de som søkte om eksterne forskningsmidler. Videre arrangerte fakultetsledelsen felles møter med gruppene, samt møter med enkeltgrupper. I tillegg til den omtalte støtten til de 11 forskningsgruppene tildelte fakultetet 25 000 kroner i såkornmidler til enkelte andre miljø. For begge tiltakene ble samme kravspesifikasjon (søknadsskjema) benyttet. Dette er omtalt i den vedlagte rapporten.

Evaluering av forskningsgruppeordningen

I perioden september 2013-februar 2014 ble forskningsgruppeordningen og de 11 utvalgte gruppene evaluert av et eksternt panel på tre personer. Evalueringspanelet konkluderte med at de 11 forskningsgruppene gjennomgående fremsto som robuste, men at enkelte hadde utfordringer med få seniorforskere og/eller stipendiater. Flere av gruppene hadde medlemmer fra ulike institutt. Videre hadde de fleste gruppene formulert tydelige og realistiske faglige ambisjoner, og målene som ble beskrevet i søknadene var i stor grad fulgt opp. Medlemmene ga også uttrykk for at de gjennomgående var fornøyd med de faglige aktivitetene. Fakultetet ble sagt å ha gitt god administrativ støtte til søknader om eksterne forskningsmidler.

De fleste forskningsgruppene hadde en lavere publiseringsaktivitet enn sammenlignbare universitetsmiljøer i Norge. Innad i enkelte grupper var det noe ujevn publiseringsaktivitet.

I all hovedsak syntes ph.d.-studentene å ha blitt høyt prioritert og godt ivaretatt av gruppene.

Medlemmer av forskningsgrupper syntes å ha høyere suksessrate ved søknader om prosjekter enn fakultetets øvrige ansatte, mens gjennomsnittlig evalueringskarakter for søknadene var på nivå med de øvrige. Flere av gruppene hadde prioritert arbeidet med å skaffe ekstern finansiering høyt, enkelte med stor suksess.

Alle grupper var involvert i nasjonalt og internasjonalt samarbeid, men dette syntes ikke å ha blitt vesentlig styrket gjennom støtteordningen. Alle gruppene hadde også arbeidet med aktuelle nasjonale og internasjonale forskningstema, og de aller fleste også med tema som kan karakteriseres som nordområdeforskning. Gruppene med medlemmer fra flere institutt hadde bidratt til nye koplinger innen Hum-Sam-Ped-området. Det var imidlertid en utfordring å få reelle tverrfaglige synergier ut av et slikt samarbeid.

For ytterligere detaljer, henvises det til evalueringspanelets rapport (se vedlegg).

Evalueringspanelets anbefalinger:

Panelet kom med følgende anbefalinger til fakultetet:

- Det bør gis bedre støtte til personalmessige utfordringer: Grupper på tvers av instituttene kan skape konflikter og uklare ansvarsforhold.
- Forskningsgruppene bør ha et avgrenset tematisk fagområde og samlende faglige aktiviteter som felles forskningsprosjekter, sampublisering, seminarer, søknader om eksterne forskningsmidler m.m.
- Det bør gis bedre kompensasjon for forskningsledelse: Forskningsledelse tar tid.
- Det bør være et klarere ansvarsforhold mellom instituttene og forskningsgruppene: Fordeling av nye stipendiatstillinger og innholdet i arbeidsplikten til stipendiatene er mulige utfordringer i forhold til instituttnivået.
- Fakultetet/Instituttene må støtte opp om organiseringen av forskningsgrupper ved fordeling av ressurser, som for eksempel stipendiat- og post.doc.-stillinger.

Modeller for forskningsgrupper

Både i universitetets sentrale strategi og i fakultetets utkast til ny strategi understrekes det at ordningen med forskningsgrupper skal styrkes. Evalueringen tyder på at det er større aksept i fagmiljøene for denne typen forskningsorganisering i dag enn tidligere. En indikator på en slik holdningsendring er at også miljøer som ikke har mottatt støtte fra fakultetet har etablert forskningsgrupper. Mange av de gruppene som i dag er registrert er kommet til i løpet av forrige styreperiode. Dekanen ønsker derfor å videreføre en ordning med støtte til utvalgte forskningsgrupper. Ved forrige utlysning ble det ikke stilt krav til at gruppene skulle organiseres ut fra en bestemt modell. Evalueringspanelet har beskrevet de 11 forskningsgruppene som å befinne seg et sted mellom 'seminargruppen' og 'prosjektgruppen'. Evalueringspanelet anbefaler fakultetet å vurdere hvilken type forskningsgrupper som er ønskelig ut fra fakultetets målsettinger. Dekanen ser for seg tre alternativer:

- Videreføre dagens ordning med grupper av ulik størrelse og med lik økonomisk tildeling. For en beskrivelse av denne ordningen vises det til redegjørelsen ovenfor og rapporten fra evalueringspanelet.

- Etablere forskningsgrupper som et formelt fjerdenivå. Grunnlaget er at store institutt ofte gir instituttleder et stort og utfordrende kontrollspenn. Forskningsgrupper vil redusere dette spennet og kunne legge til rette for en tettere personaloppfølging. En slik ordning forutsetter imidlertid at gruppene ikke omfatter medlemmer fra flere institutter og at gruppene har et betydelig mandat og vide fullmakter. Både de administrative og de økonomiske resursene som kreves vil være betydelige.
- Etablere en tredelt ordning der den økonomiske tildelingen graderes etter gruppenes utviklingsnivå og behov, og med klare krav til gruppestørrelse, ledelse, målsettinger og fremdriftsplan. Fordelen med en slik ordning er at ingen miljøer ekskluderes, og at det høstes mer systematiske erfaringer med behovene til grupper som er i ulike faser av et "livsløp". Tredelingen kan tenkes slik:

(1) Forskningsgrupper som er nyetablerte eller i en tidlig konsolideringsfase. De består av forskere som ønsker å finne frem til et felles grunnlag for utvikling og konsolidering av en forskningsgruppe. Alternativt grupper som til en viss grad er konsolidert, men som har liten erfaring med større søknader og som har behov for å utvikle sine faglige nettverk. Forskningsgrupper i en tidlig fase kjennetegnes ved at de vil utvikle ideer og prosjekter, øke sin forskningskvantitet og har behov for kritisk masse og nettverksbygging

(2) Forskningsgrupper som har passert konsolideringsfasen og som har utviklet et visst faglig fellesskap og et faglig fokusert aktivitetsnivå. De består av forskere som publiserer jevnt og har erfaring med søknader om eksternt finansiering, og som har konkrete planer for økt forskningskvalitet og internasjonalisering. Forskningsgrupper i denne fasen vil foreta prioriteringer og fordype seg i et faglig fokusert område, samle seg om felles faglige mål og bygge opp strategiske nettverk for å skape seg et internasjonalt omdømme.

(3) Forskningsgrupper som kan betegnes som toppforskningsmiljø. De består av seniorforskere som hevder seg nasjonalt og internasjonalt, og som kan vise til høy publisering, prosjektledererfaring og etablerte internasjonale nettverk. Forskningsgrupper i denne fasen vil jobbe ytterligere for en klar profil med internasjonal kvalitet og for et bredt samarbeid med eksterne partnere.

Gruppene bør ha mellom 6 til 10 medlemmer, herunder både seniorforskere og forskere i rekrutteringsstillinger (doktorgradsstudenter og postdoktorstillinger). Gruppens seniorforskere bør bestå av både professorer/dosenter og førsteamanuenser/førstelektorer.

Gruppene skal ha en klart definert leder, og må være villig til å utvikle sine formelle forskningslederkompetanse. Leder skal ha uttelling for funksjonen på sin arbeidsplikt.

Vurderinger og forslag

På bakgrunn av evalueringen av de nåværende forskningsgruppene anbefaler dekanen ikke å videreføre dagens ordning med lik kravspesifikasjon og lik økonomisk og administrativ støtte til alle gruppene. Bl.a. ut fra de signalene som ble gitt under fakultetsstyrets behandling av evalueringsrapporten anser dekanen det heller ikke som aktuelt med en ordning basert på et fjerde nivå.

Dekanen foreslår følgende:

- Det opprettes en tredelt ordning som skal skape en fleksibel og nyansert modell som er tilpasset grupper i ulike faser av sin utvikling.
- Det opprettes maksimalt 15 grupper (inntil 5 i hver kategori) med oppstart fra 1. januar 2015.
- Gruppene oppnevnes for en periode på fem år, fra 2015 til og med 2019.
- Driftsmidler tildeles etter følgende modell for budsjettårene 2015 og 2016:

Inntil 50 000 per år til miljø i startfasen (for eksempel støtte til utvikling av felles prosjektideer, seminarer, nettverksbygning, mentorordning)
Inntil 150 000 per år til miljø i mellomfasen (for eksempel støtte til strategisk videreutvikling av faglige nettverk, NFR-søknader, lederutvikling)
Inntil 300 000 per år til toppforskningsmiljø (for eksempel støtte til vit.ass., EU-søknader/ internasjonalisering)

Alle beløpene er maksimumsbeløp og tildeles basert på søknad.

- Toppforskningsmiljøene prioriteres også i den interne tildelingen av rekrutteringsstillinger og kan forvente å få minst én rekrutteringsstilling hver
- Tildelinger av rekrutteringsstillinger skjer i forbindelse med de årlige utlysningene og finansieres ved bruk av nøkkelfordelte stillinger fakultetet får fra universitetsstyret.
- Tildelinger av driftsmidler for 2017 og fremover avklares etter at man har høstet erfaringer med den faktiske bruken av midlene de to første årene
- Driftsmidler finansieres over fakultetets forskningsfond
- Basert på gruppens sammensetning og behov skal de gis tilpassede administrative tjenester

Alle fakultetets fagmiljø inviteres til å søke om status som fakultetsstøttede forskningsgrupper høsten 2014. Det legges opp til at gruppene oppnevnes i fakultetsstyremøtet i desember.

Forslag til vedtak

- 1. Fakultetsstyret slutter seg til dekanens anbefaling av modell for organisering og finansiering av forskningsgrupper*
- 2. Dekanen gis fullmakt til å utforme en utlysningstekst for ordningen*

Sonni Olsen
dekan

—

Jørgen Fossland
fakultetsdirektør

Saksbehandlere: Prodekan Turid Moldenæs, prodekan Marie- Theres Federhofer, seniorrådgiver Bjørg Hunstad og fakultetsdirektør Jørgen Fossland

Vedlegg: Rapport fra evaluering av forskningsgrupper ved HSL-fakultetet

Evaluering av forskningsgruppene

ved

**Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og
lærerutdanning**

Universitetet i Tromsø

Rapport fra evalueringspanelet

5. februar 2014

Innhold

Forord (s. 4)

Sammendrag av funn og anbefalinger (s. 5)

1. Introduksjon (s. 7)

1.1 Arbeidet i evalueringspanelet (s. 7)

1.2 Generelt om mandatet (s. 7)

1.3 Nærmere om punktene i mandatet (s. 8)

1.4 Evalueringskriterier (s. 12)

2. Omtale av forskningsgruppene (s. 13)

2.1 Forskningsgruppen Border Poetics/Border Culture (s. 14)

2.2 Forskningsgruppen CLEAR (s. 16)

2.3 Forskningsgruppen Creating the New North (s. 18)

2.4 Forskningsgruppen Komparativ urfolksforskning (s. 20)

2.5 Forskningsgruppen Lexicon (s. 22)

2.6 Forskningsgruppen Local Democracy Research (s. 24)

2.7 Forskningsgruppen Narrating the High North (s. 26)

2.8 Forskningsgruppen Samisk og urfolksforskning (s. 28)

2.9 Forskningsgruppen Skoleutvikling og utdanningsledelse (s. 230)

2.10 Forskningsgruppen Språk og samfunn (s. 32)

2.11 Forskningsgruppen Sted, makt og mobilitet (s. 34)

3. Funn og anbefalinger (s. 36)

3.1 Forskningsaktivitet og -kvalitet (s. 36)

3.2 Forskningsledelse og organisering (s. 38)

3.3 Ulike typer forskningsgrupper (s. 39)

3.4 Forholdet til organisasjonslinjen (s. 40)

Vedlegg

1. Utdrag fra fakultetsstyresak 54/10 (s. 41)

2. Fakultetsstyresak 86/12 (s. 42)

3. Oppsummering av møte med ph.d.-studentene 21.10.2013 (s. 43)

Forord

Vi fikk et omfattende mandat for evalueringen av HSL-fakultetets forskningsgrupper. Presisering og operasjonalisering av mandatet er viktig fordi det forteller hvordan vi har løst oppdraget – hvilke spørsmål og problemstillinger har vi ønsket å fokusere og hvilke svar har vi fått. I kapittel 1 har vi derfor valgt å bruke en del plass på operasjonaliseringen av mandatet. Vi vil anbefale leserne av rapporten å lese dette før man leser resten av rapporten.

Vi har lagt vekt på å være mest mulig tydelig, og å bruke et nøkternt språk. Gjennom evalueringsarbeidet har vi erfart at HSL-fakultetet rommer mye god forskningsaktivitet, og har et godt utgangspunkt for å utvikle fagmiljøer av topp kvalitet.

Et utkast til rapport har vært sendt ut til høring blant forskningsgruppene, og innspill som kom inn i den forbindelse, har ført til enkelte endringer i sluttversjonen. Vi takker for disse verdifulle synspunktene, som har omfattet både ris og ros. En evaluering som denne, gitt de ressursene som sto til disposisjon, må nødvendigvis bygge på lett tilgjengelige data, for eksempel publiseringspoeng. Det betyr selvsagt ikke at evalueringspanelet ser helt bort fra andre sider ved forskningsprosessen, som for eksempel populærvitenskapelig formidling. Vi slutter oss til de som har pekt på dette som en begrensning ved evalueringen.

Evalueringspanelets mål er å bidra til at forskningsaktiviteten ved fakultetet blir enda bedre. Selv om vi ikke sitter på noen fasit for hvordan dette skal oppnås, håper vi at en del av utfordringene og problemstillingene i rapportens avsluttende del kan lede til en god, fruktbar og framtidsrettet intern prosess.

Takk for et spennende oppdrag!

Oslo, 5. februar 2014

Jan Morten Dyrstad
leder

Rita Hvistendahl

Asbjørn Røiseland

Sammendrag av funn og anbefalinger

Vitenskapelig publisering

De fleste av forskningsgruppene har et lavere publiseringsomfang enn sammenlignbare universitetsmiljøer ellers i Norge. Det er også noe ujevn fordeling internt i enkelte forskningsgrupper. For et flertall av gruppene publiseres det i antologier heller enn i periodika. Hele sju grupper har mer enn 29 prosent av publikasjonspoengene fra nivå 2-kanaler. Mye av forskningen er internasjonalt tilgjengelig.

Doktorgrader

Antallet ph.d.-studenter som er knyttet til gruppene varierer mye. Med et par mulige unntak er det evalueringspanelets inntrykk at ph.d.-studentene prioriteres høyt i forskningsgruppene, både faglig og sosialt, og at forskningsgruppene gir viktige og positive bidrag til doktorgradsutdanningen. Det er likevel bare i én av forskningsgruppene at seniorforskere sampubliserer med ph.d.-studentene.

Eksterne forskningsinntekter

Ansatte i forskningsgruppene kan vise til én innvilget ERC Advanced Grant og tre innvilgede ordinære FRIPRO forskerprosjekt. Over Fellesløftet har ytterligere tre prosjekt fått bevilgning. Ansatte i forskningsgruppene synes å ha høyere suksessrate enn fakultetets ansatte for øvrig. Gjennomsnittlig evalueringskarakter for søknadene ligger mellom 5 og 6. Flere av gruppene har prioritert arbeidet med å skaffe eksterne forskningsinntekter høyt, noen med stor suksess. Tre grupper synes ikke å ha prioritert dette, selv om det skulle ligge godt til rette for det.

Forskningssamarbeid nasjonalt og internasjonalt

Alle grupper har nasjonalt og internasjonalt samarbeid, men det er vanskelig å se at dette er blitt vesentlig styrket som følge av at forskningsgruppene ble formelt etablert. For noen gruppers vedkommende bør nasjonal og internasjonal kontakt kunne utvikles til et samarbeid i konkrete forskningsprosjekter.

Nasjonale og internasjonale forskningstema, herunder spesielt nordområdeforskning, utdanningsforskning og forskning som bidrar til koplinger innen HUMSAM-området

Alle grupper arbeider med viktige nasjonale og internasjonale forskningstema, og de aller fleste også med tema som må karakteriseres som spesifikk nordområdeforskning. Flere grupper har medarbeidere fra forskjellige institutter, noe som bidrar til koplinger innen HUMSAM-området. Det kan være en utfordring at dette samarbeidet skal gi reelle bidrag fra ulike fagområder.

Robusthet

Gjennomgående må de 11 forskningsgruppene sies å være robuste: Alle har høy kompetanse ved at de har toppstillinger, et par grupper kan ha utfordringer med hensyn til alderssammensetningen, og én gruppe kan være sårbar fordi det er få seniorer i gruppen. Fire grupper er kjønnsmessig noe skjevt sammensatt og noen har få stipendiater.

Faglige ambisjoner

De fleste gruppene har tydelige og realistiske faglige ambisjoner, og målene som ble beskrevet i søknadene høsten 2010 er i stor grad fulgt opp.

Tydelig ledelse

Medlemmene av forskningsgruppene er gjennomgående fornøyd med de faglige aktivitetene i gruppene: de blir oppmuntret og utfordret til aktiv deltakelse, det er rom for medvirkning og det er god kommunikasjon.

Faglige og økonomisk-administrative støttefunksjoner

Fakultetsnivået synes å gi god administrativ støtte til utarbeiding av søknader om eksterne forskningsmidler, men det er pekt på behov for bedre administrativ støtte til eksempelvis å arrangere konferanser og seminarer. Det kan være behov for bedre støtte til å håndtere personalmessige utfordringer. Forskningsledelse tar tid og dermed oppstår behov for bedre kompensasjon i form av reduksjon i andre plikter. Fordeling av nye stipendiatstillinger og innholdet i arbeidsplikten til stipendiatene er nevnt som mulige utfordringer i forhold til instituttnivået.

Typer av forskningsgrupper

De 11 forskningsgruppene vi har evaluert befinner seg et sted mellom "seminargruppe" og "prosjektgruppe". En "forskningsgruppe" bør etter evalueringspanelets oppfatning representere en kombinasjon av disse to ytterpunktene, dvs. ha et avgrenset tematisk fagområde, men hvor den faglige *felles*aktiviteten omfatter felles forskningsprosjekter, sampublisering, seminarer, søknader om eksterne forskningsmidler m.m.

Panelet har inntrykk av at seniorer har et primært medlemskap i én gruppe og deltar mer sekundært i andre grupper. Doble medlemskap kan også skape lojalitetskonflikter og føre til mindre dedikerte gruppemedlemmer, men også ha fordeler.

Organiseringen i forskningsgrupper kan koples til en diskusjon om et *formelt fjerdenivå i organisasjonen*, hvor instituttene utgjør nivå tre. Grunnlaget for en slik diskusjon er ofte at store institutter gir instituttleder et stort og utfordrende lederspenn, slik at etablering av forskningsgrupper som et *formelt* nivå fire reduserer dette spennet. Forskningsgrupper som fjerdenivå forutsetter imidlertid at gruppene ikke omfatter medlemmer fra flere institutter og at gruppene har tydelige mandat og fullmakter. Ressursene som kreves for et slikt fjerdenivå kan også være betydelige.

Evalueringspanelet vil anbefale fakultetet å vurdere nærmere hva slags type forskningsgrupper som er ønskelig ut fra målene fakultetet har satt i strategiplanen.

Forholdet til organisasjonslinjen

Grupper på tvers av *linjen* i organisasjonen *kan* skape konflikter og mangel på konsistens. Ansvar, beslutningsmyndighet og ressursdisponering ligger i linjen. Hvis de faglige gevinstene ved å ha forskningsgrupper vurderes som store nok i forhold til de ekstra ressursene som en slik organisering krever, er det viktig å være oppmerksom på de spesielle utfordringene denne organiseringen representerer. Organisasjonen – *linjen* – må i praksis støtte opp om organiseringen ved fordeling av ressurser, som for eksempel fordeling av stipendiat- og post.doc.-stillinger.

Evalueringspanelet har ikke grunnlag for å hevde at ledelsene ved HSL-fakultetet og instituttene ikke følger samme strategi, men vi tror forskningsstrategien og implikasjonene av den bør tas opp når man diskuterer erfaringene med forskningsgruppene.

1. Introduksjon

HSL-fakultetets forskningsgrupper ble oppnevnt i juni 2010. Saksforelegg med bakgrunn for oppnevningen er vedlagt rapporten. Det samme er saksforelegg med bakgrunnen for evalueringen av gruppene.

1.1 Kort om evalueringspanelets arbeid

Fakultetet oppnevnte i brev av 27.8.2013 følgende evalueringspanel:

Førsteamanuensis Jan Morten Dyrstad, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), leder
Professor Rita Hvistendahl, Universitetet i Oslo (UiO)
Professor Asbjørn Røiseland, Universitetet i Nordland (UiN)

Seniorrådgiver Bjørg Hunstad, Seksjon for forskningstjenester ved HSL-fakultetet har vært panelets sekretær.

Panelet har gått gjennom det skriftlige materialet som var bakgrunnen for oppnevningen av forskningsgruppene, fakultetets strategiplan, forskningsgruppenes søknader og deres egne midtveis- og sluttevalueringer, og svarene fra spørreundersøkelsen som ble gjennomført overfor forskningsgruppenes medlemmer (questback). Faggruppenes egne hjemmesider er også benyttet. I tillegg har panelet gått gjennom diverse statistisk materiale, spesielt data for publikasjonspoeng. Alle data som panelet har benyttet er levert og kvalitetssikret av Seksjon for forskningstjenester ved HSL-fakultetet.

Panelets habilitet ble vurdert av HSL-fakultetet forut for oppnevningen.

Panelet diskuterte operasjonalisering av mandatet i et eget møte i Oslo 9. oktober og gjennomførte møter med samtlige ledere av forskningsgruppene 22. og 23. oktober i Tromsø. 22. oktober hadde panelet også et møte med et utvalg av ph.d.-studenter som er tilknyttet de fleste av forskningsgruppene. En første versjon av rapporten ble sendt forskningsgruppelederne 17. januar for kommentarer. Endelig rapport ble ferdigstilt 5. februar.

1.2 Generelt om mandatet

I oppnevningensbrevet av 27.8.2013 står det innledningsvis at

«Evalueringen skal vektlegge gruppenes ambisjoner for forskning og en vurdering av måloppnåelse. De områder som skal belyses er de samme områdene som lå til grunn på søknadstidspunktet:»

Deretter følger en spesifisering av mandatet i seks punkter som i sum innebærer at panelet har fått et omfattende mandat. Disse punktene blir gjennomgått nedenfor.

Ambisjoner (mål) og *måloppnåelse* er selvsagt helt sentralt i en evaluering som dette. Ikke alle målene er like konkrete, slik at det er behov for å presisere kriterier og problemstillinger å vurdere måloppnåelsen opp mot. Det kan også ha skjedd ting underveis som gjør at målene er blitt justert, og at slike justeringer må vurderes i lys av fakultetets mål med prosjektet.

Konkretiseringen/operasjonaliseringen av mandatet skal bygge på HSL-fakultetets strategiplan og andre sentrale dokumenter i tilknytning til forskningsgruppenes opprettelse, jfr. oppnevningensbrevet av

27.8.2013.¹ Andre sentrale dokumenter er ”Utdrag av fakultetsstyresak FS 54/2010: Fordeling av midler fra forskningsfondet og utdanningsfondet” og ”Sak FS 86-2012 Evaluering av forskningsgruppene”. Disse to dokumentene er hhv. Vedlegg 1 og 2 til denne rapporten.

Mandatet for evalueringen har en naturlig todeling:

- Forskningsaktivitet og -kvalitet
- Forskningsledelse og organisering

Vurdering av forskningsaktiviteten er selvfølgelig i en evaluering som dette. *Forskningsledelse og organisering* som tema følger direkte av føringene i oppnevningensbrevet, spesielt dokumentet i FS 54/2010 (Vedlegg 1), og for så vidt også av punkt 3 i mandatet.

Det første avsnittet i strategiplanen må leses som et generelt, overordnet mål for fakultetets forskningsvirksomhet: «HSL-fakultetet skal øke forsknings- og utviklingsarbeidet innenfor alle fagområder...». Det aller første kulepunktet i dette avsnittet sier at forskningen skal organiseres i robuste faggrupper med klar ledelse.

Krav og forventning om god forskningsledelse kommer også tydelig fram i dokumentet fra oppnevningen av forskningsgruppene. Om kravene til søknaden heter det (FS 54/2010): ”I søknaden skal det angis hvilke planer som foreligger, og hvordan midlene skal anvendes for å realisere mål om større forskningsaktivitet, publisering og søknader om forskningsmidler. I tillegg må hver gruppe ha klare ambisjoner og en klar struktur som inkluderer faglig ledelse.”

Nedenfor går vi gjennom de seks punktene nevnt innledningsvis i lys av fakultetets strategiplan for forskning og de nevnte dokumentene. Det er noe overlapp mellom punktene, og også av den grunn er det behov for en konkretisering av mandatet i noen gjennomgående temaer og problemstillinger.

1.3 Nærmere om punktene i mandatet

1. «Vitenskapelig kvalitet ved forskningen i gruppene»

Evalueringspanelet har ikke forutsetninger for å vurdere det faglige *innholdet* i forskningen som gruppene gjennomfører. Vi må benytte grovere mål eller indikatorer for vitenskapelig kvalitet selv om vi er klar over at slike indikatorer har noen svakheter som mål på vitenskapelig kvalitet. Det er tre områder som naturlig peker seg ut for å vurdere vitenskapelig kvalitet med dette utgangspunktet:

- *Vitenskapelig publisering* – holder forskningen et nivå som gjør at fagfeller vurderer at den skal gjøres tilgjengelig for et større forskningsfellesskap gjennom publisering?
- *Doktorgrader* – har forskningsgruppene ph.d.-studenter som får god faglig støtte og oppfølging slik at de får gjennomført doktorgradsprosjektene sine (på normert tid)?
- *Eksterne forskningsinntekter* – klarer forskningsgruppene å konkurrere med andre fagmiljøer om forskningsmidlene som fordeles etter fagfellevurdering av NFR og EU/ERC?

Punktene om vitenskapelig publisering og doktorgrader følger direkte fra HSLs *strategiplan*:

¹ ”Evalueringen vil bestå av gjennomgang av skriftlig materiale og dialog med forskningsgruppens ledere. Det skriftlige materialet består av følgende: HSL-fakultetets strategiplan og andre sentrale dokumenter som angår forskningsgruppens opprettelse, de enkelte søknadene og gruppenes midtveisrapporter, lenke til hjemmesidene, søknadsinitiativ og suksessrater. Det er også utarbeidet en questback til gruppenes medlemmers om sendes ut. I tillegg til dette skal hver forskningsgruppe foreta en egenevaluering. Denne føres i pennen av gruppelederne selv. Egenevalueringen skal vektlegge gruppenes ambisjoner for forskning og en vurdering av måloppnåelse.” (Oppnevningensbrevet av 27.8.2013)

«Publisering

Fakultetet skal oppnå en økning i sin publisering slik at den ved utgangen av 2013 har samme kvalitet og omfang som for tilsvarende fagmiljø i Norge...

Forskerutdanning

Fakultetet skal utnytte fusjonen til å utvikle doktorgradsutdanning som holder høy faglig kvalitet og sikrer at kandidater gjennomfører på normert tid...»

Om eksterne forskningsinntekter i strategiplanen heter det:

«Fakultetet skal i perioden fram til 2013 utvikle fire-fem spissede miljøer som kan konkurrere om toppforskningsmidler i Norges forskningsråd (som SFF, YFF) og være sentrale aktører i europeiske utlysninger...»

Ikke overraskende er det godt samsvar mellom strategiplanen og innholdet i notatet i forbindelse med oppnevningen av forskningsgruppene (FS 54/2010), som i tillegg til «klar faglig ledelse» omfatter «bedre forskningsresultater» som:

- Bedre gjennomstrømming i doktorgradsutdanningen
- Mer publisering
- Mer eksterne inntekter og EU-finansiert forskning
- Større oppmerksomhet mot NFRs strategier
- Samarbeidsrelasjoner nasjonalt og internasjonalt

Gode samarbeidsrelasjoner nasjonalt og internasjonalt forutsetter aktiv deltakelse i respektive fagmiljøer, enten det skjer i Norge eller i utlandet. Vitenskapelig publisering og omfang på eksterne forskningsinntekter, spesielt EU-finansiert forskning, blir derfor også indikatorer på samarbeidsrelasjoner, eller i hvert fall potensial for samarbeidsrelasjoner.

Den enkleste indikatoren for *vitenskapelig publisering* er publikasjonspoeng, slik disse rapporteres i Cristin. Publikasjonspoengene sier noe om kvalitet i den forstand at publikasjoner som gir poeng, har vært gjenstand for fagfelleevaluering. Publikasjoner i kanaler på nivå 2 er av de nasjonale fagrådene vurdert til å ha enda høyere kvalitet.

Det er selvsagt mulig å benytte andre indikatorer, som for eksempel H-indeks. Slike alternative indekser har imidlertid den svakheten at de ikke behandler alle typer publiseringskanaler likt. H-indeksen er for eksempel konstruert slik at den ikke tar hensyn til publisering i bøker. En fordel med publikasjonspoeng er at dette systemet er godt kjent i det norske fagmiljøet. Vi er derfor kommet til at publikasjonspoeng er tilfredsstillende som utgangspunkt for å vurdere vitenskapelig publisering. Det ville dessuten ha krevd mer administrativt utredningsarbeid dersom vi skulle gått inn på andre indikatorer.

Gode forskningsmiljø kjennetegnes ved dyktige ph.d.-studenter. Både antall ph.d.-studenter, den faglige oppfølgingen av disse og gjennomføringstid er sentrale elementer i en vurdering av forskningsgruppens vitenskapelige aktivitet og kvalitet.

Eksterne forskningsinntekter er viktig ikke bare fordi de bidrar til å finansiere forskning. I vår sammenheng er det minst like viktig å se hvordan forskningsgruppens prosjekter blir vurdert etter faglige kriterier. Derfor vil vi ikke bare se på tildelte beløp, men også på de vurderingene søknadene har fått. Det siste innebærer at søknader til NFR og EU/ERC er spesielt relevante i og med at disse benytter faglig sammensatte paneler for å vurdere søknadene.

2. «Identifisere forskningsgrupper som har oppnådd solid nivå på forskningen eller som har potensiale til å gjøre dette»

Dette punktet går direkte på følgende punkt i strategiplanen: «Fakultetet skal i perioden fram til 2013 utvikle fire-fem spissede miljøer som kan konkurrere om toppforskningsmidler i Norges forskningsråd (som SFF, YFF) og være sentrale aktører i europeiske utlysninger...»

Vurderingen og svaret på dette punktet vil avhenge av svarene og vurderingene på flere av punktene i mandatet, først og fremst punkt 1 ovenfor.

I denne sammenhengen er det viktig å påpeke at tre år er kort tid for å evaluere effekten av etableringen av forskningsgruppene ved HSL-fakultetet. Spørsmålene vi heller må stille, er: Hvilken faglig kvalitet har forskningsgruppene, og har etableringen av dem bidratt til en riktig utvikling med hensyn til målene med etableringen?

3. «Hvordan samsvarer gruppenes forskning med fakultetets forskningsstrategi»

Det er overlapp mellom dette punktet og de andre punktene i oppnevningbrevet. Vi velger i denne gjennomgangen å trekke inn fakultetets strategiplan eksplisitt der det passer med punktene i oppnevningbrevet.

Fakultetets strategi er tydelig når det gjelder vitenskapelig publisering, doktorgrader og eksterne forskningsinntekter, og disse områdene er tatt med under punkt 1 ovenfor.

Som nevnt oppfatter vi at det første avsnittet i strategiplanen skal leses som et generelt, overordnet mål for fakultetets forskningsvirksomhet: «HSL-fakultetet skal øke forsknings- og utviklingsarbeidet innenfor alle fagområder...» Stikkordsmessig skal dette innebære:

- *Robuste forskningsgrupper*
- *Klar forskningsledelse*
- *Tydelige faglige ambisjoner*
- Nasjonalt og internasjonalt konkurransedyktig forskning
- Utvikle nye forskningsområder
- Koplinger innen HUMSAM-området
- Styrke utdanningsforskning
- *Økonomisk støtte og forskningstid*
- *Faglige og økonomisk-administrative støttefunksjoner*

Fire av disse punktene handler direkte om innholdet i forskningsaktiviteten. Fem av punktene (kursivert av oss) er direkte knyttet til organisering og ledelse av forskning.

I tillegg kan følgende punkter i strategiplanen være relevante å trekke inn under punkt 3:

«Kvinner i forskning

Fakultetet skal opprettholde og helst øke den høye andelen kvinner i toppstillinger (professor og dosent) slik at den ved utgangen av 2013 ligger over universitetets mål om minst 30 prosent kvinner i toppstilling...

Forskningsetikk

Fakultetet skal legge til rette for og bidra til å sikre at forskning skjer i samsvar med grunnleggende regler og prinsipper...»

Punkt 3 i mandatet gjelder derfor først og fremst vårt andre punkt i todelingen nevnt innledningsvis, forskningsledelse og organisering. Vi kommer ikke til å gå inn på forskningsetiske spørsmål i evalueringen.

4. «Identifisere forskningsområder som kan styrkes for å møte nasjonale/internasjonale samfunnsutfordringer regionalt, nasjonalt og internasjonalt, samt nasjonale/internasjonale forskningstema»

Punkt 4 er direkte relatert til følgende punkter i strategiplanen:

- «HSL-fakultetet skal utvikle sin rolle som en tydelig og viktig samfunnsinstitusjon i nordområdene...»
- «På områder hvor Universitetet i Tromsø har et særlig ansvar og særlige forutsetninger for å drive forskning vil HSL-fakultetet stimulere miljøer som arbeider med...»

Det framgår tydelig i strategiplanen at begge disse punktene er spesielt knyttet til nordområdeforskning.

I denne sammenheng må det også henvises til innledningsavsnittet i strategiplanen, jfr. kommentarene våre under forrige punkt, hvor spesielt samarbeid innen HUMSAM-området og utdanningsforskning påpekes som prioriterte områder.

Mandatet for evalueringen går imidlertid generelt på «nasjonale/internasjonale forskningstema».

5. «Vurdere andre effekter av forskningsgruppens aktivitet, eksempelvis utvikling og styrking av forskningsmiljø, etablering av eksterne relasjoner, formidlingsaktivitet»

Dette punktet vurderer vi i stor grad til å være sammenfallende med spesielt punkt 1 i mandatet.

6. «Identifisere andre forbedringspunkter for å styrke forskningsaktivitet ved fakultetet»

Vi oppsummerer resultatene i kapittel 3, og i den grad det er forhold som ikke faller inn under punktene i mandatet, vil de bli tatt med der.

1.4 Evalueringskriterier

Med bakgrunn i denne gjennomgangen vil vi gjennomgående se på følgende spørsmål og tema ved vurderingen av de enkelte forskningsgruppene:

Forskningsaktivitet og -kvalitet (punktene 1, 2, 4, 5 og 6 i mandatet)

- *Vitenskapelig publisering* – Publiserer medlemmene av forskningsgruppen forskningen sin, er det mulig å si noe om kvalitet, og er publiseringen økende?
- *Doktorgrader* – Har forskningsgruppen ph.d.-studenter, får de god faglig støtte og oppfølging slik at de får gjennomført doktorgradsprosjektene sine (på normert tid), og har etablering av forskningsgruppen bedret doktorgradsutdanningen innen fagområdet?
- *Eksterne forskningsinntekter* – Klarer forskningsgruppen å konkurrere med andre fagmiljøer om forskningsmidlene som fordeles etter fagfellevurdering av NFR og EU/ERC, målt både ved bevilgede beløp og fagfellevurderinger av prosjektsøknadene?
- *Forskningssamarbeid nasjonalt og internasjonalt* – Hva slags forskningssamarbeid har forskningsgruppen, og har dette endret seg etter etableringen av forskningsgruppen?
- *Nasjonale og internasjonale forskningstema, herunder spesielt nordområdeforskning, utdanningsforskning og forskning som bidrar til koplinger innen HUMSAM-området* – Har forskningsgruppen utviklet slike?

Forskningsledelse og organisering (punktene 3 og 6 i mandatet)

- *Robusthet* – Har forskningsgruppen en sammensetning som gjør at den vil kunne eksistere på lang sikt: Kompetansemessig (andel toppstillinger), aldersmessig (rekruttering), kjønnsmessig (kvinneandel)?
- *Faglige ambisjoner* – Har forskningsgruppen tydelige og realistiske mål for sin faglige utvikling på kort og lang sikt?
- *Tydelig ledelse* – Legges det til rette for medvirkning og faglig fellesskap i forskningsgruppen, blir beslutninger kommunisert på en tydelig måte, og blir de effektivt fulgt opp?
- *Faglige og økonomisk-administrative støttefunksjoner* – Fungerer det administrative støtteapparatet tilfredsstillende, og hvor er det eventuelt behov for forbedringer?

Det følger fra denne gjennomgangen at vi ikke trekker inn allmennrettet forskningsformidling i evalueringen. Grunnen til dette er først og fremst at det er forskningsaktivitetene og kvaliteten på forskningen som skal vurderes, og da er det formidling til forskningsfellesskapet som er det sentrale. Men i tillegg er det langt vanskeligere å skaffe pålitelige data for allmennrettet forskningsformidling. Dette betyr ikke at panelet mener at allmennrettet formidling generelt ikke er viktig.

2. Omtale av forskningsgruppene

I det følgende omtaler vi hver enkelt forskningsgruppe, basert på det materialet panelet har gått gjennom og møtene med lederne av forskningsgruppene.

Det er viktig å være oppmerksom på at vi i tabellene og i teksten i det følgende oppgir *publikasjonspoeng i forhold til førstestillinger*. Det innebærer at når det f.eks. refereres til *publiseringsrate*, er det samlet antall publikasjonspoeng som publiseringen til gruppens medlemmer har gitt som divideres med antall personer i førstestillinger i gruppen.

Ansatte i førstestillinger omfatter langt flere enn de som er ansatt i faste vitenskapelige stillinger – professorer, høghskoledosenter, førsteamanuenser og amanuenser – og er definert slik:

Førsteamanuensis (1011, 8028)
Høgskoledosent (1012),
Professor (1013, 1404),
Forsker (1109, 1110, 1183),
Førstelektor (1198),
Undervisningsdosent (1483)
Dosent (1532),
Professor II (8013, 9301)
Postdoktor (1352).

Kilde: <http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/stillingskoder.action>.

Tallene i parentes referer til stillingskode i statens lønnsplan.

Grunnen til at vi har valgt førstestillinger i nevneren i publiseringsratene (-brøkene), er rett og slett at det synes å være det vanligste, og at det derfor er lettere å sammenligne på tvers av institusjoner når vi definerer publiseringsratene slik.

Når det gjelder eksternt finansiert virksomhet, har vi tatt med søknadsinitiativ til EU, Forskningsrådet, regionale forskningskilder og nordiske/interregionale kilder. Alle typer støtteordninger er tatt med, med unntak av internasjonale stipend og arrangementsstøtte. Kildene Tromsø Forskningsstiftelse og Sparebanken Nordnorge er ikke tatt med i oversikten (førstnevnte fordi søknad baserer seg på søknad til NFR, sistnevnte gir kun en mindre pott til drift).

Noen er medlemmer av mer enn én forskningsgruppe. Publikasjonspoengene fra slike medlemmer er imidlertid bare tatt med for én gruppe. Eksempelvis vil publikasjonspoengene fra en som er gruppeleder i én gruppe, og medlem av en annen, bare bli tatt med for gruppen vedkommende er leder for. Dette innebærer at det i oversiktene over publikasjonspoeng i det følgende ikke er dobbelttelling av publikasjonspoeng. Vi er klar over at dette kan føre til at faggruppens vitenskapelige publisering ikke blir helt riktig. Men vi tror ikke dette representerer noe stort problem.

Enkelte grupper har medlemmer fra andre institusjoner. På grunn av manglende tilgang til data for slike medlemmer og for å sikre likebehandling av gruppene, er publikasjonspoeng for slike medlemmer ikke tatt med i oversiktene i det følgende. Heller ikke er disse tatt med som medlemmer av gruppene i oversiktene. Dette betyr at når vi beregner publikasjonsbrøker – definert som antall publikasjonspoeng dividert med antall medlemmer av gruppen, eller antall ansatte i førstestillinger – er det samsvar mellom de publikasjonspoengene som tas med og de som har bidratt med poengene.

2.1 Forskningsgruppen Border Poetics/Border Culture

2.1.1 Bakgrunn

Gruppen består av én professor og 10 førsteamanuenser fra Institutt for kultur og litteratur (IKL) og Institutt for filosofi og førstesemesterstudier (IFF). De øvrige er 2 postdoktorer og 3 stipendiater. Gruppen har fokus på litterære, filmatiske og andre kulturelle representasjoner av grenser, grensekrysninger og livet ved grensen. Gruppen vil prioritere å utvikle tettere bånd med andre grenseforskere innen transgresjon og avant-garde, gruppen "Encounters and Cultural Transfer in Hispanic Literature", visuelle kulturstudier, samfunnsvitere som jobber mot Russland og prosjektet "samisk kunst". Gruppen arbeider aktivt med formidling og kommunikasjon, og har egen web-portal, egen facebook-side og er på twitter.

2.1.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Gruppen har vært aktiv siden 2004, og resultatene kan ikke tilskrives at den formelt ble etablert som forskningsgruppe høsten 2010. Den gjennomsnittlige publiseringsraten pr. førstestilling for årene 2010-12 er 0,97. Publiseringsraten i 2012 er nesten dobbelt så høy, 1,90, som er lavere enn for IKL (2,35), men høyere enn for IFF (1,11) dette ene året. Andelen publikasjonspoeng på nivå 2 er høy. Det er stor variasjon innen gruppen med hensyn til vitenskapelig publisering; høyest publiserende har nesten 10 publikasjonspoeng for disse tre årene, mens flere har null. Leder av gruppen pekte i møtet med evalueringspanelet på at det tar lang tid å publisere i bøker, og økningen fra 2011 til 2012 kan være en "opphopningseffekt". Kun en svært liten del av publiseringen skjer i norskspråklige kanaler. Tre ph.d.-studenter er tilknyttet gruppen, og evalueringspanelet har inntrykk av at ph.d.-studentene burde prioriteres høyere. Gruppen utmerker seg med mye internasjonalt samarbeid, og er med i et EU-prosjekt. Forskningstema for gruppen er sentrale i forhold til HSL-fakultetets strategi, men bredden i HUMSAM-samarbeidet kunne vært større.

2.1.3 Forskningsledelse og organisering

Spørreundersøkelsen som del av evalueringen har en svarprosent på 67. Resultatene fra undersøkelsen tilsier at gruppens medlemmer gjennomgående er fornøyd - mye aktivitet med regelmessige møter og seminarer med presentasjon av forskningen og god informasjon nevnes. Midlene fra fakultetet er brukt til individuelle initiativ, ikke kollektive tiltak for hele gruppen. Arbeidsbelastningen på ledelsen har til tider vært høy, og det er uttrykt behov for mer administrativ støtte fra HSL-fakultetet. Kjønnbalansen ser ut til å være rimelig god, selv om det i møtet med evalueringspanelet ble nevnt at den kunne være en utfordring, likeså aldersfordelingen.

2.1.4 Samlet vurdering og anbefaling

Det internasjonale samarbeidet, herunder deltakelsen i et EU-prosjekt, er bra. Gruppens størrelse og forskningstema tatt i betraktning, ville det være rimelig å forvente et enda større omfang på den eksternt finansierte virksomheten. Gruppen har en utfordring spesielt med å redusere spredningen i den vitenskapelige publiseringen og innsatsen i ph.d.-utdanningen. Gitt de faglige tema for gruppen kan det stilles spørsmål ved om den ikke kan utfordres på enda større bredde i samarbeidet innen HUMSAM-området. Økningen i den vitenskapelige publiseringen kan være en indikasjon på økt forskningsaktivitet. Gruppen har mange medlemmer, mye aktivitet og det er god intern og ekstern kommunikasjon. Den har en utfordring med å etablere avgrensede og målrettede kollektive tiltak, for eksempel gjelder dette vitenskapelig publisering.

Border Poetics/Border Culture							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					11		
Postdoktorer (Fst)					2		
Doktorgradsstudenter					3		
Kvinneandel					45%		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	6,28	1,98	17,75	8,67 (68 %)	0,66	0,54	
Nivå 2	0	5,00	7,00	4,00 (32 %)	0,31	0,25	
Nivå 1+2	6,28	6,98	24,75	12,67 (100 %)	0,97	0,79	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 29,00						76 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 9,01						24 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 0						0	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 0,58						1,52 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO			2010	2011	2012	
	Antall søknader			-	1	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	7,1	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	5	-	
	Programutlysning			2010	2011	2012	
	Antall søknader			-	-	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	EU				2010	2011	2012
		Antall søknader			1	1	-
		Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	4,2	-
		Innvilget beløp (mill. kr.)			-	3,8	-
		Vurdering av søknad			-	-	-
Andre							
Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet							
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	83 500				
Kommentarer:							
EU-prosjekt: arbeidspakke som ledes av gruppeleder.							
Barentsinstituttet (BAI) er ikke med i oversikten over eksterne prosjekter, men er ellers tatt med.							

2.2 Forskningsgruppen CLEAR (Cognitive Linguistics: Empirical Approaches to Russian)

2.2.1 Bakgrunn

Gruppen består av to professorer og fire stipendiater, alle fra Institutt for språkvitenskap (IS). De to professorene, som i fellesskap leder CLEAR, inngår også som medlemmer i forskningsgruppen LEXICON. Forskningsgruppen CLEAR kopler store mengder empiri fra databaser og elektroniske korpus til teorier for kognitiv lingvistikk og utvikler empiriske metoder for å kunne anvende teorien overfor store datasett, i hovedsak russisk språk. Utviklingsplanene består i å kunne gi to store eksternt finansierte prosjekter en "flying start" samt planlegge for større framtidige prosjekter innen fagfeltet, med bl.a. anvendelser i samisk og tsjekkisk.

2.2.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Gruppen har eksistert uformelt i lang tid med ukentlige møter siden 2008, og de synlige resultatene i form av eksterne prosjektmidler og publiseringspoeng kan dermed ikke alene tilskrives statusen som formell forskningsgruppe. Gruppen har lyktes svært godt med søknader om midler fra NFR, og gruppen huser i dag fire større forskningsprosjekter. CLEAR har også vært involvert i en SFF-søknad i 2011 som ikke nådde fram.

Gruppens egevaluering tegner bildet av et forskningsmiljø med stort nettverk og høy konferanseaktivitet, både i form av konferanseorganisering og -deltakelse. Evalueringspanelet registrerer også en uvanlig høy publiseringsaktivitet for CLEAR, med totalt 3,4 poeng pr. gruppemedlem hvert av de siste tre årene. Fordelt på førstestillinger tilsvarer dette 10 poeng pr. stilling pr. år. En svært stor andel av poengene (ca. 80 %) stammer fra nivå 2-publiserings, og publiseringen er i overveiende grad internasjonal. De fleste publiseringspoengene kan tilskrives de to lederne av gruppen, men det er også verdt å trekke fram at ph.d.-studenter, gjerne gjennom sampublikasjoner med gruppelederne, står for 23 % av publiseringspoengene disse tre årene. De fleste av disse er knyttet til nivå 2.

2.2.3 Forskningsledelse og organisering

Når det gjelder organisering, har CLEAR hentet inspirasjon fra en tilsvarende gruppe innen samme fagfelt ved et britisk universitet. I lys av dette har CLEAR bevisst hatt få faste ansatte inkludert i gruppen. Gruppen møtes ukentlig og prioriterer "intern fagfelleevaluering" av alt som produseres i fagmiljøet. Spørreundersøkelsen som ble gjennomført blant forskningsgruppens medlemmer, støtter godt opp under de beskrivelsene som er gjort i underveisrapporter fra CLEAR, i den opprinnelige søknaden og i beskrivelsen over. Siden ph.d.-studentene utgjør en så viktig del av gruppen, er det imidlertid verdt å nevne at praktiske forhold for stipendiatene (for eksempel arbeidsplikt) noen ganger oppleves som utfordrende. Slike beslutninger fattes av institutt- og fakultetsledelsen, men griper sterkt inn i forskningsgruppen.

Gruppen har totalt fått tildelt kr. 200.000, og ressursene er høsten 2013 benyttet så godt som fullt ut. Midlene har blant annet vært brukt til å starte prosjektarbeid før formell ekstern finansiering forelå, blant annet gjennom tilsetting av to midlertidige vitenskapelige assistenter og arrangement av en forkonferanse i Tromsø.

2.2.4 Samlet vurdering og anbefaling

På mange måter framstår CLEAR som prototypen på en forskningsgruppe, med et mindre antall tett integrerte og svært produktive medlemmer. Det er også en gruppe som aktivt integrerer ph.d.-studentene. Samtidig kan et slikt fagmiljø være sårbart for mobilitet og frafall. Det er derfor viktig å sikre dette produktive fagmiljøet en langsiktig framtid, for eksempel gjennom å legge til rette for videre karrieremuligheter for gruppens nåværende ph.d.-studenter. Evalueringspanelet vil også anbefale en målrettet innsats for å bedre kjønnssammensetningen i gruppen. Endelig vil vi anbefale en avklaring av ansvarsforhold mellom forskningsgruppen og instituttnivået.

CLEAR							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					2		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					4		
Kvinneandel					86 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	10,2	1,55	1,66	4,47 (20 %)	2,23	0,74	
Nivå 2	11,0	22,5	14,59	16,03 (80 %)	8,01	2,67	
Nivå 1+2	21,2	24,0	16,25	20,50 (100 %)	10,24	3,41	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 59,75						98 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 1,75						2 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 0						0	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 3,0						4,9 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO						
	Antall søknader		2010		2011		
	Søknadsbeløp (mill. kr.)		-		-		
	Innvilget beløp (mill. kr.)		-		-		
	Vurdering av søknad		-		-		
	Programutlysning						
	Antall søknader		2010		2011		
	Søknadsbeløp (mill. kr.)		-		-		
	Innvilget beløp (mill. kr.)		-		-		
	Vurdering av søknad		-		-		
	SFF						
	Antall søknader		2010		2011		
	Søknadsbeløp (mill. kr.)		-		1		
	Innvilget beløp (mill. kr.)		-		230,7		
	Vurdering av søknad		-		5		
	EU						
				2010		2011	
		Antall søknader		-		-	
		Søknadsbeløp		-		30,0	
		Innvilget beløp		-		-	
Vurdering av søknad		-		-			
Andre							
Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet							
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000			8 700				
Kommentarer:							
SFF-søknaden og ERC-søknaden er sendt sammen med Lexicon.							

2.3 Forskningsgruppen Creating the New North (CNN)

2.3.1 Bakgrunn

Gruppen består av sju professorer, to førsteamanuenser og én amanuensis ved Institutt for arkeologi og sosialantropologi (IAS), Institutt for historie og religionsvitenskap (IHR), Institutt for kultur og litteratur (IKL), Institutt for språkvitenskap (IS) og Tromsø Museum. Til gruppen er det knyttet 10 stipendiater. "Creating the New North: Manifestations of central power in the North AD 500–1800" (CNN) er en flerfaglig forskningsgruppe som koordinerer forskning ved de ulike instituttene for å beskrive og forklare samfunnsendringer som driver fram integrasjonen av nordområdene i stater, og som omfatter territorielle endringer. Med den formelle statusen som forskningsgruppe ved HSL-fakultetet er den kronologiske rammen utvidet fra AD 1000-1600 til AD 500-1800.

2.3.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Forskningsgruppen profilerer seg med publikasjoner fra 2002 og fram til i dag, noe som viser kontinuiteten i arbeidet. Dette er altså lenge pågående forskning som har blitt formalisert gjennom etableringen av forskningsgruppen. Den gjennomsnittlige publiseringsraten 2010-12 er 1,29 pr. førstestilling, med en topp i andelen publikasjoner i 2011. Publiseringsraten er lavere enn for instituttene som gruppen utgår fra, og for tilsvarende institutt ved UiO, UiB og NTNU. Andelen publikasjoner på nivå 2 utgjør mindre enn en femdel av den samlede publiseringen. Halvparten av publikasjonspoengene kommer fra publisering i periodika, og 40 prosent fra publisering i antologier. Gruppen har utgitt én monografi. Halvparten av poengene er fra norskspråklige publikasjoner. Publiseringsraten er ujevnt fordelt i gruppen, med særlig høy publisering hos én professor. Den ujevne fordelingen av publiseringspoeng kan delvis ha bakgrunn i at flere av medlemmene har delt medlemskap på flere forskningsgrupper. Gruppen har hele 10 ph.d.-studenter, og med enkelte unntak står disse uten publikasjonspoeng. Det er naturlig når doktorgradsavhandlingene skrives som monografier. Med artikkelbaserte avhandlinger kunne stipendiatenes publisering vært noe jevnere.

Forskningsgruppen har fått god vurdering av 2 av 3 søknader til FRIPRO, og én er innvilget. Det er sendt én SFF-søknad, som har fått god vurdering, og én EU-søknad. Dette karakteriserer forskningsaktiviteten i gruppen som høy og kvaliteten på forskningen som god.

2.3.3 Forskningsledelse og organisering

Forskningsgruppen ledes av tre professorer som dekker fagfeltene historie og arkeologi. Det holdes hyppige og jevnlig møter, og det drives forskeropplæring av egne stipendiater. I møtet med evalueringspanelet gis det uttrykk for at finansieringen var bedre før, og at den forskningsadministrative støtten på instituttnivå ikke er tilfredsstillende. Formaliseringen og godkjenningen av forskningsgruppene på fakultetsnivå finner ikke sin motsvarighet på instituttnivå der forskningsgruppelederne oppfatter at forskningen prioriteres lavt. Gruppen fikk god støtte til søknadsskriving, men savnet mer støtte til arrangement av konferanser og seminarer.

2.3.4 Samlet vurdering og anbefaling

Som forskningsgruppe kan CNN karakteriseres som et spissmiljø, med god søknadsaktivitet og mange stipendiater som følges godt opp, men med ujevnt fordelt publisering. Gruppen kan tolkes som et tilsvarende svar til kritikken som framkom i NFR's evaluering av historieforskningen i Norge som for ensidig fokusert på det nasjonale. Med sin brede sammensetning av medlemmer fra mange ulike institutter har gruppen nettverkskarakter. Det kan være noe av bakgrunnen for at instituttstrukturen oppleves som lite støttende. Gjennomsnittsalderen er høy i gruppen, og flere av professorene vil gå av for aldersgrensen i løpet av få år. Det stiller store krav til rekruttering. Alternative løsninger kan være å spise forskningen mer, eller å søke samarbeid med andre forskningsgrupper.

Creating the New North (CNN)							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					10		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					10		
Kvinneandel					50 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	7,65	19,75	4,40	10,60 (84 %)	1,06	0,53	
Nivå 2	3,00	4,00	0	2,33 (16 %)	0,23	0,11	
Nivå 1+2	10,65	23,75	4,40	12,93(100 %)	1,29	0,65	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 18,34						49 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 15,31						40 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 5,00						11 %	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 18,66						48,1 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR							
	FRIPRO			2010	2011	2012	
	Antall søknader			1	1	1	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			10,4	14	9,1	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	10	-	
	Vurdering av søknad			4	6	6	
	Programutlysning			2010	2011	2012	
	Antall søknader			-	-	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	SFF			2010	2011	2012	
	Antall søknader			-	1	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	174,1	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	5	-	
	EU						
					2010	2011	2012
		Antall søknader			-	-	1
Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	2,4		
Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-		
Vurdering av søknad			-	-	-		
Andre							
Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet							
2010	2011	2012		Disponibelt pr. 1.10.13			
200 000				20 000			

2.4 Forskningsgruppen Komparativ urfolksforskning (KURF)

2.4.1 Bakgrunn

Gruppen består av åtte vitenskapelig ansatte, alle ved Institutt for arkeologi og sosialantropologi (IAS), og to stipendiater. Gruppens første arbeidsoppgave besto i å identifisere forbindelseslinjer mellom de individuelle prosjektene som gruppens medlemmer er involvert i, og på denne måten styrke den enkeltes forskningsinnsats gjennom et integreringsarbeid. På sikt er målet å utvikle et mer omfattende og overgripende prosjekt innen komparativ urfolksforskning.

2.4.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Bortsett fra én arkeolog er alle medlemmer av KURF sosialantropologer. Lederne av gruppen ga i møtet med evalueringspanelet uttrykk for at de ønsker seg større tverrfaglighet. Forskingen er tematisert i to arbeidsgrupper, den ene rettet mot *nordområdene* og den andre mot *sub-Sahara Afrika*. Målt ved publikasjonspoeng er forskningsaktivitetene til KURF relativt konstant over tid, men med en svak økning fra 2010 til 2012. Publikasjonspoeng pr.førstepstilling var 0,93 i 2012. Dette er lavere enn det som er rapportert ved de sosialantropologiske instituttene ved UiB og UiO, hhv. 1,39 og 4,17, og ved IAS (1,51), men høyere enn ved NTNU (0,69). Det er verdt å merke seg at knapt halvparten av poengene er på nivå 2.

Formelt er to ph.d.-studenter tilknyttet KURF. KURF-ledelsen oppga selv i møtet med evalueringspanelet tre, pluss to med primær tilknytning til Border Poetics/Border Culture og Tromsø Museum. Ph.d.-studentene legger fram arbeidene sine i forskningsgruppen, og KURF er en viktig ”merkevare” for ph.d.-studentene.

Forskningsgruppens medlemmer var svært aktive med å prøve å skaffe eksterne forskningsinntekter i 2010 og 2011. Samlet ble det sendt 14 prosjektsøknader disse to årene, hvorav seks til NFR, én til EU og tre til ”Andre”. I 2012 ble det ikke sendt en eneste søknad. FRIPRO-søknadene i 2010 og 2011 førte til tildelinger fra NFR på til sammen 7,6 mill. kroner. ERC-søknaden i 2011 ble innvilget med en tildeling på 20 mill. kroner. Som følge av at lederen for dette prosjektet – og også KURFs leder i 2010 – sluttet, ble ikke dette prosjektet realisert i Tromsø.

Når det gjelder konkret internasjonalt forskningssamarbeid, er dette først og fremst rettet mot Russland, bl.a. gjennom tre prosjekter som har fått ekstern finansiering. Forskningstema faller godt sammen med HSL og UiTs strategiske prioriteringer.

2.4.3. Forskningsledelse og organisering

KURF har hatt ledelsesmessige utfordringer ved at gruppens første leder var sykmeldt hele 2011 og senere sluttet. Sju av KURFs 10 medlemmer har svart på spørreundersøkelsen, og basert på svarene fra disse synes det gjennomgående som gruppen har fungert godt, med regelmessige seminarer hvor også egen forskning forventes presentert og diskutert, gjesteforelesninger, konferanser og samarbeid mellom forskere. KURF synes å være en rimelig robust forskningsgruppe ved at de fleste medlemmene av gruppen har publisert vitenskapelig i perioden 2010-12 (liten varians). Det kan virke som om gruppen har relativt uklare mål og lave ambisjoner for framtida. KURF-ledelsen mener at gruppens framtid avhenger av IAS’ framtid, og at tilsetninger i ledige stillinger er viktig.

2.4.4 Samlet vurdering og anbefaling

Målt med publikasjonspoeng ligger den vitenskapelige kvaliteten lavere enn sammenlignbare miljøer i Norge. Men gruppen kan ha et betydelig potensial, noe først og fremst gjennomslaget for ERC-søknaden indikerer. Betydelig aktivitet og omfattende eksterne forskningsmidler indikerer det samme. Forskningstemaet faller godt sammen med de prioriterte områdene ved UiT og HSL. Det er vanskelig å se at KURF har ført til økt forskningsaktivitet. Det er viktig å avklare de nevnte utfordringene om IAS’ framtid, som kan ligge som en hindring for videre utvikling.

Komparativ urfolksforskning (KURF)							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					8		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					2		
Kvinneandel					33 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	0	5,20	4,40	3,20 (53 %)	0,40	0,32	
Nivå 2	6,00	0	3,00	3,00 (47 %)	0,38	0,30	
Nivå 1+2	6,00	5,20	7,40	6,20 (100 %)	0,78	0,62	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 16,50						92 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 2,10						8 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 0						0	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 1,4						7,5 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO			2010	2011	2012	
	Antall søknader			2	4	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			3,0	25	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			3,0	4,6	-	
	Vurdering av søknad			7,5	6,5	-	
	Programutlysning			2010	2011	2012	
	Antall søknader			2	2	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			14	12,5	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			6	5	-	
	EU				2010	2011	2012
		Antall søknader			-	1	-
		Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	20,0	-
		Innvilget beløp (mill. kr.)			-	20,0	-
Vurdering av søknad			-	-	-		
Andre					2010	2011	2012
	Antall søknader			1	2	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			4,7	8,0	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet						
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	34 300				
Kommentarer:							
ERC Advanced grant er overført til University of Aberdeen.							

2.5 Forskningsgruppen Lexicon

2.5.1 Bakgrunn

Forskningsgruppen Lexicon har tre professorer og sju førsteamanuenser ved CASTL og Institutt for språkvitenskap (IS) som medlemmer. Den faglige ambisjonen beskrives som å utvikle en teori for menneskets språk gjennom en dypere analyse av utvalgte språk, i dette tilfellet å undersøke fonologiske, morfologiske, syntaktiske og semantiske strukturer innen russisk, nordsamisk og lulesamisk. Gruppens uttalte mål var å utvikle et nytt og stort forskningsprosjekt som kunne danne grunnlag for en ny søknad til NFR for et "Senter for fremragende forskning". En naturlig bakgrunn for ambisjonen er at fagmiljøet de siste årene har vært vertskap for et SFF hvor den eksterne finansieringen falt bort ved utgangen av 2012. Søknaden om et nytt SFF fikk imidlertid avslag i 2011.

2.5.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Gruppens erklærte hovedmål var å utforme en SFF-søknad, noe som ble gjort i 2011. Søknaden gikk imidlertid ikke videre fra første runde. Utover SFF-søknaden har fagmiljøet sendt en rekke søknader de tre siste årene rettet mot FRIPRO og programutlysninger i NFR samt EU. Lexicon representerer et svært søknadsaktivt miljø. Selv om mange søknader ikke har oppnådd finansiering, er fagmiljøet i dag likevel involvert i 7 prosjekter med ekstern finansiering.

Lexicon representerer også et produktivt fagmiljø målt etter publiseringsaktiviteter. I perioden 2010-2012 produserte forskerne knyttet til Lexicon til sammen nær 60 poeng (ekskl. dobbelmedlemmer), noe som i gjennomsnitt tilsvarer 1,91 poeng pr.medlem pr.år. Det er kun førstestillinger knyttet til gruppen. Tilsvarende tall for hele HSL-fakultetet er 1,72, mens tilsvarende fagmiljøer ved andre universitet oppnår 2,83 (UiO) og 1,80 (UiB) (Tall fra 2012 for "lingvistiske institutter"). Tallet for Lexicon i 2012 er 2,69.

2.5.3 Forskningsledelse og organisering

Siden forskningsgruppen ble opprettet med SFF for øyet, valgte man bevisst ikke å inkludere ph.d.-studenter i gruppen, men det bør likevel nevnes at 12 ph.d.-studenter er knyttet til det fagmiljøet som er involvert i forskningsgruppen. Spørreundersøkelsen blant medlemmene viser at målet om SFF lå til grunn for de flestes forventninger. Selv om et SFF ikke ble en realitet, gir noen medlemmer uttrykk for at gruppen har hatt en merverdi utover SFF-søknaden gjennom å samle fagmiljø som til daglig opererer et stykke fra hverandre. Men det gis også uttrykk for motsatte erfaringer, nemlig at da SFF-prosjektet var avsluttet, var det lite som bandt gruppens medlemmer sammen.

Lexicon har totalt fått tildelt 300.000 kroner. Pr. oktober 2013 sto fremdeles 200.000 udisponert.

2.5.4 Samlet vurdering og anbefaling

I og med at LEXICON var så sterkt knyttet til en SFF-søknad som ikke nådde opp i konkurransen, har det vært nødvendig å prioritere om på gruppens aktiviteter det siste året. Lexicon bruker nå de resterende midlene til å etablere et datamateriale som i neste omgang kan brukes i nye publikasjoner og prosjektsøknader. For evalueringspanelet framstår dette som en framtidsrettet prioritering. Utover dette vurderer evalueringspanelet Lexicon for å være mer "prosjektgruppe" enn forskningsgruppe, noe som ikke minst kommer til uttrykk ved at gruppen ikke er formelt vertskap for ph.d.-studenter. Det ville trolig vært en fordel for dette fagmiljøet å ha en mer fleksibel struktur, der man kunne oppløst "prosjektgruppen" så snart SFF-prosessen var avklart, og deretter etablert en mer tradisjonell forskningsgruppe, alternativt å etablere en tradisjonell forskningsgruppe først, og deretter latt prosjektgruppen springe ut av denne.

Lexicon							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					10		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					0		
Kvinneandel					45 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	7,05	7,7	15,02	9,92 (52 %)	0,99	0,99	
Nivå 2	11,0	5,0	11,83	9,27 (48 %)	0,92	0,92	
Nivå 1+2	18,05	12,7	26,85	19,19 (100 %)	1,91	1,91	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 38,24						67 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 15,35						26 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 4,00						7 %	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 4,2						7,3 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO						
	Antall søknader			2	2	3	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			20	21	25	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			8	5,6	-	
	Vurdering av søknad			7, 4	6	6,5	
	Programutlysning						
	Antall søknader			1	-	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			9,0	-	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			4,4	-	-	
	Vurdering av søknad			5	-	-	
	SFF						
	Antall søknader				1	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)				230,7	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	5	-	
	EU						
					2010	2011	2012
		Antall søknader			1	1	-
		Søknadsbeløp (mill. kr.)			16	30	-
		Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-
Vurdering av søknad			B	-	-		
Andre							
				2010	2011	2012	
	Antall søknader			1	-	1	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			0,2	-	9,8	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			0,2	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet							
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	200 000				
Kommentarer:							
SFF og ERC Synergi Grant sammen med CLEAR.							

2.6 Forskningsgruppen Local Democracy Research (LDR)

2.6.1 Bakgrunn

Gruppen omfatter fem fast vitenskapelige ansatte ved Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging (ISS) og to ph.d.-studenter ved samme institutt. I tillegg har gruppen ett medlem fra Norut. (Data for vedkommende inngår ikke i statistikken nedenfor.) Gruppen ønsker å dra nytte av den bredden som finnes i forskningsmiljøet til å prøve ut flere innovative innsatser, og vil i den sammenhengen utvikle et prosjekt som skal fange opp nye utviklingstrekk i lokaldemokratiet. Dette har gruppen planer om å gjøre gjennom et prosjekt der en kopler valgdata og økologiske data mot case-baserte studier av lokalpolitiske fordelings- og utviklingsprosesser.

2.6.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Forskningsaktiviteten i LDR har foregått innenfor de to NFR-prosjektene som medlemmer av gruppen fikk i 2010. Disse to prosjektene ville fagmiljøet trolig ha fått uten etableringen av LDR. Det legges vekt på at flere skriver sammen. Gjennomsnittlig antall publikasjonspoeng pr. førstestilling (Fst) for perioden 2010-2012 er 1,17, noe som er høyere enn for ISS i 2012 (0,99), men lavere enn for noen sammenlignbare miljø ved de andre universitetene i 2012 (UiB: 1,06-1,41; NTNU: 1,83; UiO: 1,24 og 1,40). Om lag halvparten av publikasjonspoengene kommer fra norskspråklige kanaler, og andelen publikasjonspoeng på nivå 2 er relativt lavt, i betraktning av at dette er en prioritert forskningsgruppe.

To ph.d.-studenter er tilknyttet forskningsgruppen. Medlemmene av LDR tilbyr ph.d.-kurs i et nasjonalt nettverk for doktorgradsutdanning, men det er lite aktivitet rettet mot ph.d.-studenter som ikke er med i prosjektene nevnt ovenfor. Ph.d.-studentene presenterer papers på konferanser og får på denne måten bl.a. tilbakemeldinger på forskningen sin. Avhandlingene derimot er monografier.

I 2010 og 2011 ble det sendt i alt åtte søknader fra LDR-miljøet, og det ble innvilget 10,8 mill til programprosjekt i NFR i 2010. Ingen søknader ble innvilget i 2011, og LDR sendte ikke søknader i 2012.

Det foregår internasjonalt samarbeid, bl.a. deltakelse i et COST-nettverk. Men det kan se ut som det internasjonale samarbeidet først og fremst er en videreføring av eksisterende samarbeid, og at gruppen som sådan ikke har utviklet så mye nytt. Forskningen i gruppen – utviklingstrekk i lokaldemokratiet – har stor generell interesse og sånn sett også relevans til nordområdene.

2.6.3. Forskningsledelse og organisering

Det er lite fellesaktiviteter – aktivitetene foregår i de to forskningsprosjektene. Bare halvparten av medlemmene i LDR var med på å skrive søknaden om å opprette gruppen, men alle svarer at de kjenner innholdet i søknaden. Ut fra dette er det ikke overraskende at det er stor variasjon når det gjelder svar på om forventningene til LDR er innfridd, eller hva slags aktivitet man har vært med på i regi av gruppen. Gruppen må sies å være robust både med hensyn til kompetanse, aldersfordeling og kjønn. Den har for så vidt et rimelig veldefinert mål, nemlig å styrke forskningen innen lokaldemokrati.

2.6.4 Samlet vurdering og anbefaling

Det er et produktivt fagmiljø som står bak forskningsgruppen, men det er vanskelig å se at etableringen av denne forskningsgruppen i seg selv har ført til høyere forskningskvalitet og -aktivitet. Både den vitenskapelige publiseringen og initiativ for eksternfinansiering har gått ned siden 2010. Det er positivt at sampublisering vektlegges og at gruppen bidrar i nasjonalt nettverk for doktorgradsutdanning. Evalueringspanelet stiller spørsmål ved om gruppen fungerer som en forskningsgruppe i og med at det synes å være få fellesaktiviteter. Vi stiller spørsmål ved om gruppen har felles faglige ambisjoner og planer. I møtet med evalueringspanelet ble det sagt at gruppen ikke nødvendigvis bør fortsette som en egen forskningsgruppe.

Local Democracy Research (LDR)							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					5		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					2		
Kvinneandel					57 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	5,03	3,05	5,48	4,52 (80 %)	0,90	0,65	
Nivå 2	2,00	2,00	0	1,33 (20 %)	0,27	0,19	
Nivå 1+2	7,03	5,05	5,48	5,85 (100 %)	1,17	0,84	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 13,53						80 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 4,03						20 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 0						0	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 8,38						47,7 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO						
	Antall søknader			-	-	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	Programutlysning						
	Antall søknader			3	2	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			15,0	10,0	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			10,8	-	-	
	Vurdering av søknad			7, 7, 5	5	-	
	EU				2010	2011	2012
		Antall søknader			-	-	1
		Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-
		Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	0,3
Vurdering av søknad			-	-	-		
Andre					2010	2011	2012
	Antall søknader			1	2	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			4,0	6,8	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet						
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	163 000				
Kommentarer:							
EU: medlem i nettverk Cost Actions.							

2.7 Forskningsgruppen Narrating the High North (NHN)

2.7.1 Bakgrunn

Gruppen har 11 professorer og to førsteamanuenser fra Instituttene for historie og religionsvitenskap (IHR), Sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging (ISS), Kultur og litteratur (IKL) og Språkvitenskap (IS). Sju stipendiater er tilknyttet gruppen. Gruppen har også tilknyttet forskere fra andre institusjoner. Utgangspunktet for gruppen var tre pågående og eksternt finansierte forskningsprosjekter og en ambisjon om å bruke disse prosjektene som en plattform for å utvikle flerfaglig nordområdeforskning. Mer presist er formålet å samle humanistisk og samfunnsvitenskapelig nordområdeforskning, for eksempel forskning om polarpolitikk, nordlysforskning og arktiske diskurser. Forskningsgruppen ønsker å studere fortellingen om det nordlige og det polare, og hvordan denne er blitt til og vedlikeholdes kulturelt, litterært og politisk.

2.7.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Som allerede nevnt var utgangspunktet for etableringen av gruppen tre pågående prosjekt. De tre prosjektene, med finansiering fra UD og NFR, kan dermed ikke ses som et resultat av forskningsgruppens etablering. I gruppens egevaluering fremgår at det ikke er sendt søknader om forskningsmidler utover de tre nevnte, men enkeltmedlemmer i gruppen har likevel stått bak søknader til både FRIPRO, NFR-programmer, EU og andre. To søknader oppnådde finansiering i 2012. I tilfellet med NHN er det utfordrende å avgrense hvilke oppnådde resultater som bør tilskrives forskningsgruppen. Grunnen til dette er at forskningsgruppen mer må forstås som et faglig nettverk og seminariltak snarere enn en forskningsgruppe i snever forstand.

Den samme dualismen gjør seg gjeldende om vi ser på publiseringer og andre aktiviteter. Underveisrapporten fra gruppen omtaler i hovedsak aktiviteter og publiseringer som går utover de tre forskningsprosjektene, og som utvilsomt er et resultat av etableringen av forskningsgruppen. Her nevnes blant annet et spesialnummer av et tidsskrift, og et tilsvarende nummer som er under planlegging. Forskningsgruppen som sådan har også vært representert på flere konferanser. I perioden 2010-2012 sto miljøet bak NHN for totalt 71 publiseringspoeng, noe som gir et årlig gjennomsnitt pr. medlem på 1,17, eller 1,80 om man kun velger å fordele på førstestillinger. Tilsvarende tall for hele HSL-fakultetet er 1,72 (2012). En relativt liten andel av publiseringspoengene stammer fra nivå 2. Om lag halvparten av publiseringspoengene er knyttet til norskspråklige publiseringskanaler.

Utover arrangering og deltakelse i konferanser, er det jevnlig 2-timers lunsjmøter med presentasjoner fra prosjektdeltakerne som utgjør hovedaktiviteten i forskningsgruppen. Gruppen har totalt fått tilført 300.000 kroner, og høsten 2013 er disse ressursene i praksis brukt opp. I all hovedsak har ressursene vært brukt på miljøtiltak, slik som seminarer og konferanser, samt et par masterstipend og andre kollektive tiltak.

2.7.3 Forskningsledelse og organisering

Gruppen har tre ledere som har latt ledelsesansvaret gå på omgang. Spørreundersøkelsen blant forskningsgruppens medlemmer viser at NHN har innfridd forventningene medlemmene hadde i utgangspunktet. Samtidig kommer det fram at aktivitetsnivået er svært ulikt fordelt, og flere av medlemmene har bare deltatt sporadisk i gruppens aktiviteter.

2.7.4 Samlet vurdering og anbefaling

NHN er en stor og løst sammensatt forskningsgruppe, som i realiteten kanskje er mer å regne som et faglig nettverk eller et seminar. Det er vanskelig å se for seg at gruppen som helhet skal kunne søke om forskningsmidler eller gjennomføre et forskningsprosjekt. Samtidig ligger det tre pågående forskningsprosjekter til grunn for gruppen. Dette skaper noen særegne utfordringer siden ikke alle medlemmer i gruppen inngår i de tre forskningsprosjektene, og at man dermed i praksis opererer med minst to typer medlemmer. Ikke minst ser evalueringspanelet et behov for å trekke ph.d.-studentene mer aktivt inn i gruppens kjerneaktiviteter. Utover dette vil evalueringspanelet berømme ambisjonen om å utvikle en klarere flerfaglig agenda, men det bør diskuteres om dette bør skje gjennom en så bred gruppe som dette.

Narrating the High North (NHN)							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					13		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					7		
Kvinneandel					35 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	11,71	18,86	31,55	20,70 (90 %)	1,59	1,03	
Nivå 2	1,00	3,00	4,50	2,83 (10 %)	0,21	0,14	
Nivå 1+2	12,71	21,86	36,05	23,53 (100 %)	1,80	1,17	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 32,50					46 %		
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 23,12					34 %		
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 15,0					20 %		
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 37,79					53,5 %		
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO			2010	2011	2012	
	Antall søknader			1	2	1	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			7,5	10,9	11	
	Innvilget beløp (mill. kr.)				-	-	
	Vurdering av søknad			5	5	5	
	Programutlysning			2010	2011	2012	
	Antall søknader				-	2	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)				-	18,8	
	Innvilget beløp (mill. kr.)				-	1,5	
	Vurdering av søknad				-	7,5	
	EU				2010	2011	2012
		Antall søknader			-	-	-
		Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-
		Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-
Vurdering av søknad			-	-	-		
Andre					2010	2011	2012
	Antall søknader			1		1	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			4,3	-	6,3	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-		4,0	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet						
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	19 300				

2.8 Forskningsgruppen Samisk og urfolksforskning

2.8.1 Bakgrunn

Gruppen har seks professorer fra Instituttene for kultur og litteratur (IKL), Historie og religionsvitenskap (IHR), Språkvitenskap (IS), Lærerutdanning og pedagogikk (ILP), Sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging (ISS) og Senter for samiske studier (SESAM), og rommer også én post.doc og én ph.d.-student. Gruppen ønsker å videreutvikle og spisse de faglige tilnærmingene til feltet samisk urfolksforskning, som er et av universitetets sentrale satsningsområder. Dette forskningsfeltet er flerfaglig, og gruppen dekker derfor fag som historie, språkvitenskap, litteratur- og kunsthvitenskap, kulturpedagogikk og sosialantropologi.

2.8.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

I søknaden fra 2010 nevnes en lang rekke planer med henblikk på å videreutvikle komparativ urfolksforskning med vekt på samisk kultur, språk og samfunnsforhold. Mange av disse ambisjonene kom i praksis til uttrykk gjennom planen om å utvikle et "Senter for fremragende forskning" med finansiering fra NFRs SFF-ordning. Daværende fakultetsledelse ønsket sterkt en slik søknad, og gruppen ble delvis dannet som en respons på dette.

Forskningsgruppen har i evalueringsperioden utviklet en SFF-søknad. Søknaden fikk god vurdering, og selv om den ikke ble innvilget var den en aktuell kandidat helt fram til "finalen". Som en følge av denne betingede suksessen har forskningsgruppen lagt ned et stort arbeid med søknaden, og rapporterer at det har blitt lite tid og ressurser til å realisere andre planer som lå i den opprinnelige søknaden.

Omfanget av publiseringen i det fagmiljøet som inngår i forskningsgruppen er omtrent på samme nivå som gjennomsnittet for HSL. For hvert av de siste tre årene er gjennomsnittlig poengproduksjon pr. medlem i forskningsgruppen 0,90, mens tallet stiger til 1,03 om vi fordeler kun på førstestillinger. Det tilsvarende tallet for hele HSL-fakultetet er 1,72 (2012), mens eksempelvis Samisk Høgskole oppnår 2,03 pr. førstestilling (2012). Omtrent 2/3 av publiseringspoengene stammer fra nivå 1-publikasjoner, men andelen på nivå 2 har vokst betydelig over tid.

2.8.3 Forskningsledelse og organisering

Som nevnt har aktiviteten i all hovedsak vært knyttet til SFF-søknaden. Spørreundersøkelsen viser at medlemmene i denne gruppen først og fremst oppfattet forskningsgruppen som en arena for SFF-søknad, og har på den måten fått innfridd sine forventninger til forskningsgruppen. Skuffelsen over det endelige resultatet kommer samtidig klart til uttrykk, og det er rimelig å anta at forskningsgruppen hadde blitt noe helt annet dersom utfallet av SFF-prosessen hadde tatt en annen vei.

Gruppen har totalt fått tildelt 300.000 kroner. Pr. oktober 2013 sto 190.000 fremdeles disponibelt. Ifølge søknadsskjemaet fra 2010 var planen å benytte ressursene på seminarvirksomhet og lignende relatert til søknadsprosesser. Men i tillegg nevnes utvikling av nye studietilbud og -programmer innen samisk og urfolksforskning. Det foreligger ikke informasjon om i hvilken grad det sistnevnte har blitt realisert.

2.8.4 Samlet vurdering og anbefaling

I ett perspektiv framstår forskningsgruppen "Samisk og urfolksforskning" som en betydelig suksess. Forskningsgruppen ble etablert primært med SFF-søknad som mål, og nådde så langt som mulig uten å oppnå finansiering. I dag er gruppen i praksis lagt ned. Det siste vitner kanskje om at dette var mer en prosjektgruppe enn en forskningsgruppe, og at gruppens framtid i for sterk grad var knyttet til utfallet av en enkelt søkeprosess. SFF-prosessen viser at dette fagmiljøet har et stort potensial, ikke minst knyttet til utvikling av samisk som vitenskapsspråk. HSL bør derfor vurdere hvordan dette kan utløses og utvikles. Her kan man for eksempel tenke seg en "lokalt finansiert SFF", eller etablering av en mer tradisjonell forskningsgruppe.

Samisk og urfolksforskning							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					6		
Postdoktorer (Fst)					1		
Doktorgradsstudenter					1		
Kvinneandel					25 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	1,40	9,40	3,90	4,90 (70 %)	0,70	0,61	
Nivå 2	0	1,00	6,00	2,30 (30 %)	0,33	0,29	
Nivå 1+2	1,40	10,4	9,90	7,20 (100 %)	1,03	0,90	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 9,00						41 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 4,90						23 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 7,50						36 %	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 5,3						24,5 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO						
	Antall søknader		2010		2011		
	Søknadsbeløp (mill. kr.)		-		1		
	Innvilget beløp (mill. kr.)		-		10,9		
	Vurdering av søknad		-		5		
	Programutlysning						
	Antall søknader		2010		2011		
	Søknadsbeløp (mill. kr.)		1		-		
	Innvilget beløp (mill. kr.)		4,7		-		
	Vurdering av søknad		3,6		-		
	SFF						
	Antall søknader		2010		2011		
	Søknadsbeløp (mill. kr.)		-		1		
	Innvilget beløp (mill. kr.)		-		163,9		
	Vurdering av søknad		-		7		
	EU						
		Antall søknader		2010		2011	
		Søknadsbeløp (mill. kr.)		-		-	
		Innvilget beløp (mill. kr.)		-		-	
		Vurdering av søknad		-		-	
Andre							
Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet							
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	189 000				
Kommentarer:							
I oversikten over eksternt finansierte forskningsprosjekter er ikke prosjekter ved Senter for samiske studier (SESAM) inkludert.							

2.9 Forskningsgruppen Skoleutvikling og utdanningsledelse

2.9.1 Bakgrunn

Gruppen består av 10 vitenskapelig ansatte i førstestillinger, blant dem én professor, tre førsteamanuenser, tre dosenter og tre førstelektorer, samt 4 stipendiater, samtlige knyttet til Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP). Det er også etablert kontakt med det organisasjonsvitenskapelige miljøet ved HSL-fakultetet. Forskningsgruppen har hatt fokus på aksjonsforskning og praksisnær profesjonsrelevant forskning knyttet til skole- og utdanningsfeltet, men også til andre institusjoner og sektorer.

2.9.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Publikasjonene som forskningsgruppen profilerer seg med, skriver seg tilbake til 2006, noe som kan tilskrives at gruppen har sprunget ut av et aksjonsforsknings- og aksjonslæringsmiljø. Forskningsaktivitetene som profilerer gruppen, strekker seg med andre ord lenger tilbake enn 2010 da gruppen først ble formelt etablert. Den gjennomsnittlige publiseringsraten 2010-12 er 0,84 pr.førstestilling, det vil si på samme nivå som ILP, UiT, men lavere enn ved sammenliknbare institutt ved NTNU og UiO. I 2012 er publiseringsraten for førstestillinger for gruppen 0,72, mens den for HSL-fakultetet samlet var 1,72. Gruppen har en jevn publisering på nivå 1, men en ujevn og svært lav publisering på nivå 2. Andelen publikasjonspoeng fra internasjonal publisering utgjør nesten en firedel. Hovedvekten av publikasjonene er bokkapitler. Publiseringen er ujevnt fordelt mellom medlemmene i gruppen. To medlemmer står for hoveddelen av publiseringspoengene, og kun ett medlem har publikasjoner på nivå 2. De lave publikasjonstallene og den ujevne publiseringen i gruppen kan ses på bakgrunn av at gruppen har seks medlemmer i førstelektor- og dosentstillinger med lavere forskningsandel enn førsteamanuenser og professorer.

Gruppen har fire ph.d.-studenter, og oppfølgingen av disse vil kunne styrkes dersom publiseringen i større grad finner sted i vitenskapelige tidsskrifter. Medlemmene i forskningsgruppen deltar i aktive internasjonale forsknings- og utdanningsnettverk, noe som vil kunne bidra til økt publisering av vitenskapelige artikler, også internasjonale, med en jevnere fordeling i gruppen. Det er beskjeden søknadsaktivitet og manglende resultater. Gruppen har utstrakt kontakt med profesjonsfeltet gjennom tilknytning til et stort og vitalt lærerutdanningsmiljø, som også huser det første nasjonale senteret for fremragende utdanning i samarbeid med UiO. Forskningsstatistikken er dermed godt forankret i HSL-fakultetets strategi.

2.9.3 Forskningsledelse og organisering

Resultatene fra spørreundersøkelsen som var en del av evalueringen, tilsier at gruppens medlemmer gjennomgående er godt fornøyd. Det er en høy og forpliktende seminar- og møteaktivitet. Arbeidet med bokprosjekt i form av antologier ser ut til å ha styrket samhandlingen i gruppen. Informasjonen har vært god. Det er god kjønnsbalanse i gruppen med en ubetydelig kvinneovervekt. Tilknytningen til masterutdanninger på forskningsfeltet er god, og det organiseres doktorgradskurs.

2.9.4 Samlet vurdering og anbefaling

Som forskningsgruppe kan Skoleutvikling og utdanningsledelse karakteriseres som et utviklingsmiljø med et godt potensial. Forskningsfeltet er solid forankret i fakultetets satsningsområder, og det har positiv betydning at forskningen er nært knyttet både til det profesjonsfeltet som det forskes på, og til utdanningen for dette feltet. Gruppen synes godt organisert, med god kommunikasjon. Utfordringene knyttet til publisering og søknadsaktivitet vil kunne endres gradvis sammen med konsolideringen og utviklingen av gruppen. Det vil kunne ha stor betydning at forskningsgruppen lykkes med samarbeidet med det organisasjonsfaglige miljøet.

Skoleutvikling og utdanningsledelse							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					10		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					4		
Kvinneandel					56 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	7,14	7,90	7,18	7,40 (88 %)	0,74	0,52	
Nivå 2	0	3,00	0	1,00 (12 %)	0,10	0,07	
Nivå 1+2	7,14	10,9	7,18	8,40 (100 %)	0,84	0,53	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 8,70						34 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 11,50						46 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 5,0						20 %	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 19,67						78,1%	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO			2010	2011	2012	
	Antall søknader			-	-	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	Programutlysning			2010	2011	2012	
	Antall søknader			-	2	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	0,5	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	EU				2010	2011	2012
		Antall søknader			-	-	-
Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-		
Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-		
Vurdering av søknad			-	-	-		
Andre					2010	2011	2012
	Antall søknader			-	-	1	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	0,7	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet						
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.11.13				
200 000		100 000	112 000				

2.10 Forskningsgruppen Språk og samfunn

2.10.1 Bakgrunn

Gruppen har til sammen sju medarbeidere ansatt i førstestillinger ved Institutt for språkvitenskap (IS) og Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP). I tillegg er tre stipendiater tilknyttet gruppen. Gruppens ambisjoner er å utvikle et prosjekt om temaet språkmøter, nærmere bestemt det flerspråklige Tromsø, basert på gruppens kompetanse på forskningsfeltet. Hovedfokuset er hvilke konsekvenser språkmøter kan ha for individer og for samfunn, og det teoretiske grunnlaget er forankret i sosiolingvistik, språksosiologi og onomastikk.

2.10.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Dette er også en forskningsgruppe som har eksistert i lang tid, nærmere 10 år. Det ser ut som aktiviteten har vært nokså konstant de siste tre årene. I 2012 er antall publikasjonspoeng pr. førstestilling 1,62, mens tallene for moderinstituttene IS og ILP er hhv. 3,97 og 0,85. Sammenlignet med relevante fagmiljø ved de andre norske universitetene synes det som publiseringsaktiviteten i forskningsgruppen er lavere. På den annen side ligger gruppen relativt sett godt over gjennomsnittet nasjonalt når det gjelder publikasjonspoeng i nivå 2-kanaler. Publiseringen i gruppen er ujevn idet fire av medlemmene ikke har publikasjonspoeng for de tre årene 2010-12, men ledelsen av gruppen peker på at det legges vekt på å hjelpe de som ikke publiserer. Publikasjonspoeng er muligens ikke en god indikator på forskningsaktivitet for denne gruppen i og med at den driver med aktiviteter som ikke kan måles i form av publikasjonspoeng. Filmproduksjon er en slik aktivitet.

Tre doktorgradsstudenter er knyttet til forskningsgruppen gjennom et felles prosjekt, og to av disse er registrert med publikasjonspoeng hvert av de tre årene 2010-12. Gruppen har ikke eksterne forskningsinntekter av betydning, men Tromsø forskningsstiftelse har gitt økonomisk støtte, som først og fremst er brukt til filmproduksjon. Medlemmene av forskningsgruppen har i lang tid deltatt i nasjonale og internasjonale nettverk, bl.a. har de vært med på nasjonale bokprosjekter. Det ser ikke ut til at etableringen av forskningsgruppen i særlig grad har utvidet dette samarbeidet. Forskningen til Språk og samfunn har en innretning mot språkforholdene i nordområdene og er slik sett i godt samsvar med HSL-fakultetets forskningsstrategi.

2.10.3 Forskningsledelse og organisering

Dette er en gruppe som i all hovedsak fungerer godt, med mange fellesaktiviteter og godt faglig utbytte, og kompenserer for små fagmiljøer innen språkfagene. Sju av gruppens medlemmer har svart på spørreundersøkelsen som ledd i evalueringen. Kompetansemessig er dette også en robust forskningsgruppe, men den er kjønnsmessig skjevt sammensatt. Det er også en gruppe som har tydelige faglige ambisjoner og tydelig ledelse. Gruppen kan oppfattes som delt på den måten at noen er aktivt med i pågående prosjekter, mens andre mer inngår som «nettverksdeltakere». Samarbeidet mellom IS og ILP oppfattes som fordelaktig for den tematiske sammenhengen i gruppen. I ledelsens SWOT-analyse (under W) etterlyses avklaring av gruppelederens formelle ansvarsforhold.

2.10.4 Samlet vurdering og anbefaling

Den vitenskapelige publiseringen er godt og vel dobbelt så høy i 2012 som i 2010, og om lag 30% av publiseringspoengene er på nivå 2. Gruppen har eksistert lenge, og det er ikke mulig å si om denne økningen skyldes den formelle forskningsgruppe-etableringen i 2010. Basert bl.a. på svarene fra spørreundersøkelsen synes det som gruppen fungerer godt, med mange fellesaktiviteter. Det er behov for avklaringer når det gjelder gruppelederens ansvarsområde.

Språk og samfunn							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)					7		
Postdoktorer (Fst)					0		
Doktorgradsstudenter					3		
Kvinneandel					92 %		
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	4,40	9,00	10,10	7,83 (71 %)	1,11	0,78	
Nivå 2	1,50	6,00	3,00	3,50 (29 %)	0,50	0,35	
Nivå 1+2	5,90	15,0	13,1	11,33 (100 %)	1,61	1,13	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 24,00						70 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 5,00						15 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 5,00						15 %	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 18,6						54,7 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO						
	Antall søknader			2010	2011	2012	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			1	1	1	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			17,4	15,0	14,7	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			5	6	5	
	Programutlysning						
	Antall søknader			2010	2011	2012	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	EU						
					2010	2011	2012
Antall søknader			-	-	-		
Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-		
Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-		
Vurdering av søknad			-	-	-		
Andre							
Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet							
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	0				

2.11 Forskningsgruppen Sted, makt og mobilitet

2.11.1 Bakgrunn

Forskningsgruppen består av åtte professorer, tre forskere i midlertidige stillinger og tre stipendiater med tilhørighet til Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging (ISS), foruten Kvinnforsk og Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP). Gruppen har som mål å samordne og styrke forskningsinnsats der natur og klima samt sosiale, politiske, næringsmessige og kulturelle prosesser i nordområdene utforskes gjennom et stedsperspektiv. Dette er et tverrvitenskapelig felt med en tematisk organisering og en innovativ karakter.

2.11.2 Forskningsaktivitet og -kvalitet

Vekten på publikasjoner de siste årene understreker at dette er en nylig organisert forskningsgruppe med et relativt nytt forskningsområde. Den gjennomsnittlige publiseringsraten 2010-12 er 1,01 pr. førstestilling, med stigende publisering de tre årene. Publiseringsraten ligger dermed betydelig lavere enn for tilsvarende miljø ved UiO og litt lavere enn for tilsvarende miljø ved UiB og NTNU og ved ISS, UiT. Den jevnt økende publiseringsgraden i gruppen kan komme til å endre dette bildet. Andelen publikasjonspoeng på nivå 2 utgjør nesten en tredel av den samlede poengproduksjonen. Det er publisert én monografi, og for øvrig er det en nesten jevn fordeling av publikasjonspoeng fra periodika og antologier. Mer enn halvparten av publikasjonspoengene kommer fra publisering i internasjonale kanaler. Det er en ganske jevn publisering blant dem i gruppen som innehar førstestillinger, selv om flere av medlemmene deltar i to forskningsgrupper. Gruppen har få stipendiater, men også en av stipendiatene har opptjent publikasjonspoeng.

Det er sendt én NFR-søknad på program og én EU-søknad, og begge er innvilget. Samlet kan forskningsaktiviteten og -kvaliteten i gruppen beskrives som god. Spesielt bemerkes den jevnt økende publiseringen og den høye andelen internasjonal publisering.

2.11.3 Forskningsledelse og organisering

Gruppen ledes av to professorer. Den har et tett samarbeid med forskningsgruppen Local Democracy Research, og lederen av denne gruppen er også med i Sted, makt og mobilitet, samtidig som den ene lederen i Sted, makt og mobilitet er med i Local Democracy Research. Det er en stor, tverrfaglig gruppe der de fleste medlemmene er kvinnelige professorer, kun to menn er med. Medlemmene blir godt fulgt opp gjennom seminarer og kollektive forskningsaktiviteter med vekt på søknadsskriving. Forskningsgruppen bidrar til forskeropplæringen ved at ph.d.-studentene deltar i jevnlig forskerseminarer der artikkelutkast diskuteres og kommenteres.

2.11.4 Samlet vurdering og anbefaling

Som forskningsgruppe kan Sted, makt og mobilitet karakteriseres som et fellesskap av forskere med innovativ forskning på godt internasjonalt nivå og med jevn publisering blant medlemmene i gruppen. Det at begge søknadene gruppen har sendt til henholdsvis EU og NFR, er innvilget, er en indikasjon på høy forskningskvalitet og grundig arbeid i de mindre gruppene som har hatt ansvar for søknadene. Gruppen er tverrfaglig, selv om medlemstygden kommer fra ett institutt. Forskningsgruppen Sted, makt og mobilitet er tett sammenvevd med forskningsgruppen Local Democracy Research, og det kan vurderes om det er formålstjenlig å opprettholde disse som to ulike forskningsgrupper.

Sted, makt og mobilitet							
Medlemmer av gruppen:							
Førstestillinger (Fst)				9			
Postdoktorer (Fst)				0			
Doktorgradsstudenter				6			
Kvinneandel				93 %			
Vitenskapelig publisering							
	2010	2011	2012	Gj.snitt pr. år	Gj.snitt pr. Fst pr. år	Gj.snitt for gruppen	
Nivå 1	5,51	8,36	6,73	6,86 (71 %)	0,76	0,45	
Nivå 2	0,66	2,00	4,30	2,32 (29 %)	0,25	0,15	
Nivå 1+2	6,17	10,36	11,03	9,18 (100 %)	1,01	0,60	
Publikasjonspoeng fra artikler 2010-2012: 13,06						47 %	
Publikasjonspoeng fra antologier 2010-2012: 12,07						44 %	
Publikasjonspoeng fra monografier 2010-2012: 2,5						9 %	
Publikasjonspoeng i norskspråklige kanaler 2010-2012: 11,4						41,4 %	
Eksternt finansierte forskningsprosjekter							
NFR	FRIPRO						
	Antall søknader			-	-	-	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	-	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	Programutlysning						
	Antall søknader			1	-	1	
	Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	0,25	
	Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	0,25	
	Vurdering av søknad			-	-	-	
	EU						
					2010	2011	2012
		Antall søknader				-	1
		Søknadsbeløp (mill. kr.)			-	-	2,7
Innvilget beløp (mill. kr.)			-	-	2,7		
Vurdering av søknad			-	-	-		
Andre							
Bevilgninger til forskningsgruppen fra HSL-fakultetet							
2010	2011	2012	Disponibelt pr. 1.10.13				
200 000		100 000	133 900				

3. Funn og anbefalinger

Det følgende er en oppsummering av vurderingene av de 11 forskningsgruppene vi har evaluert. I avsnittene 3.1 og 3.2 følger oppsummeringen punktene i vår operasjonalisering av mandatet, jfr. avsnittene 1.2 – 1.4. I avsnittene 3.3 og 3.4 tar vi opp to tema i tillegg.

Innledningsvis vil vi presisere noen viktige forutsetninger:

I utgangspunktet er det forskningsgrupper som skal evalueres, men store deler av det tilgjengelige datamaterialet befinner seg mer på individ- enn på gruppenivå, for eksempel gjelder dette data om publiseringer. Det innebærer at vi i blant refererer til ”forskningsgruppe” i betydningen et kollektiv, mens vi i andre sammenhenger mer behandler dem som et aggregat av enkeltpersoner. Det siste er spesielt aktuelt når vi ser på publiseringsdata, der vi vet hvem som har forfattet en publikasjon, men vet svært lite om hvilket bidrag i publiseringsprosessen øvrige forskningsgruppedlemmer har gitt.

Flere av gruppene eksisterte i en eller annen form forut for den formelle statusen de ble gitt i 2010. Derfor er det vanskelig å si noe bestemt om effekten av den formelle opprettelsen av forskningsgrupper som ble gjort høsten 2010. Tidsperspektivet for evalueringen er dessuten kort. Med tanke på at oppbyggingen av et fagmiljø kan ta tiår, må denne evalueringen mer betraktes som en ”tverrsnittsstudie” av HSL-fakultetets forskningsaktivitet. Så langt det gir mening, vil vi likevel forsøke å si noe kvalifisert om effekten av vedtaket i 2010, da forskningsgruppene ble formalisert og tildelt ressurser.

3.1 Forskningsaktivitet og -kvalitet (punktene 1, 2, 4, 5 og 6 i mandatet)

Vitenskapelig publisering

Gjennomsnittlig antall publikasjonspoeng pr. ansatte i førstestillinger² i årene 2010-12 ved HSL-fakultetet er hhv. 1,52, 1,75 og 1,72. Evalueringspanelet har ikke selv vurdert den vitenskapelige kvaliteten i forskningen som utføres av forskningsgruppene, men benyttet publikasjonspoeng, publiseringsnivå (nivå 1 *versus* 2 i Cristin) og publiseringskanaler for årene 2010-12 som indikatorer på forskningsaktiviteten og -kvaliteten.

De fleste gruppene har et lavere publiseringsomfang enn sammenlignbare universitetsmiljøer ellers i Norge. Det er også ujevn fordeling internt i enkelte forskningsgrupper når det gjelder omfanget av vitenskapelig publisering. Et kjennetegn ved et flertall av forskningsgruppene er at de i større grad velger å publisere i antologier enn i periodika. Dermed er det også relativt liten grad av publisering i open access-tidsskrifter.

Imidlertid må bildet nyanseres. Spesielt forskningsgruppen *Cognitive Linguistics* (CLEAR) utmerker seg på flere måter – det er høyt nivå både kvantitativt og kvalitativt, og ph.d.-studentene som er tilknyttet gruppen publiserer også. Hele 80 prosent av publiseringen fra denne gruppen er på nivå 2. Selv om publiseringsnivået gjennomgående ikke er så høyt, er det hele sju grupper som har mer enn 29 prosent av publikasjonspoengene fra nivå 2-kanaler. Det er også positivt at mye av publiseringen skjer i ikke-norskspråklige kanaler: For fire grupper kommer over 90 prosent av publiseringspoengene fra publikasjoner på et annet språk enn norsk. For ytterligere fire grupper gjelder dette halvparten av publiseringspoengene. Det er vanskelig å si noe om utvikling over tid når evalueringen kun gjelder tre år.

² Førstestillinger omfatter: Førsteamanuensis (1011, 8028), høyskolelektor (1012), professor (1013, 1404), forsker (1109, 1110, 1183), førstelektor (1198), undervisningsdosent (1483) dosent (1532), professor II (8013, 9301) og postdoktor (1352). Kilde: <http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/stillingskoder.action>. Førstestillinger omfatter altså vesentlig flere stillingskategorier enn fast vitenskapelig ansatte.

Doktorgrader

Evalueringspanelet har fått opplyst at Universitetsstyret årlig behandler fordeling og refordeling av stipendiatstillinger. Potten er todelt: strategisk fordeling og nøkkelfordeling. HSL-fakultetets institutter inviteres hvert år til å komme med innspill til fordelingen. Kriteriene for tildeling handler blant annet om hvorvidt stillingene skal tilknyttes et fagmiljø, helst en forskningsgruppe. Av totalt 54 stillinger er 14 tildelt fakultetets forskningsgrupper i perioden 2010 til 2013. Til sammen er det idag registrert 31 doktorgradsstudenter tilknyttet forskningsgruppene, de fleste tilknyttet fagmiljøene før forskningsgruppene ble formelt oppnevnt. Ved HSL-fakultetet ble det i årene 2010-2012 avlagt hhv. 17, 20 og 24 doktorgrader.

Antallet ph.d.-studenter som er knyttet til gruppene, varierer mye. Én gruppe har ikke ph.d.-studenter i det hele tatt, mens en annen har hele 10 studenter. Ytterligere fem grupper har tre eller færre ph.d.-studenter. Med et par mulige unntak er det evalueringspanelets inntrykk at ph.d.-studentene prioriteres høyt i forskningsgruppene, både faglig og sosialt, og at forskningsgruppene gir viktige og positive bidrag til doktorgradsutdanningen. Møtet med ph.d.-studentene som panelet gjennomførte 21.10.13, bekreftet at studentene er godt fornøyd. Det er likevel bare i én av forskningsgruppene at seniorforskere sampubliserer med ph.d.-studentene. Den lave sampubliseringen kan skyldes at ph.d.-studentene i all hovedsak skriver monografier. En utvikling mot flere artikkelbaserte avhandlinger ville kunne legge til rette for høyere grad av sampublisering, og for at ph.d.-studentene bidrar til gruppenes publisering underveis i doktorgradsstudiet. (Se ellers vedlagte oppsummering av dette møtet)

Eksterne forskningsinntekter

Ut fra den informasjonen evalueringspanelet har fått, sendes det i gjennomsnitt fem søknader til EU ved hver hovedutlysning, og mellom 30 og 50 søknader til Forskningsrådet årlig, hvorav i overkant 20 søknader er fri prosjektstøtte (FRIPRO). Søknader fra ansatte i forskningsgruppene utgjør mellom 30 og 50 prosent av det totale søknadsvolumet, med hovedvekt på Forskningsrådets portefølje. Ser vi på suksessratene, kan ansatte i forskningsgruppene vise til én innvilget ERC Advanced Grant (av samtlige sendte søknader), og tre innvilgede ordinære FRIPRO forskerprosjekt (av tre). Over Fellesløftet er det ytterligere tre prosjekt (av fire) som har fått bevilgning. Ansatte i forskningsgruppene synes å ha høyere suksessrate enn ansatte for øvrig. Gjennomsnittlig evalueringskarakter for søknadene ligger mellom 5 og 6. Inntektene til fakultetet fra EU/NFR for årene 2010-12 er hhv. 16,4, 27,0 og 25,1 mill. kroner.

Flere av gruppene har prioritert arbeidet med å skaffe eksterne forskningsinntekter høyt, noen med betydelig suksess. Tre grupper synes ikke å ha prioritert dette, selv om det tilsynelatende skulle ligge godt til rette for det, for eksempel ved at det er aktuelle forskningstema gruppene arbeider med. Dette er det grunn til å se nærmere på.

Under punktet om eksterne forskningsinntekter må den innvilgede ERC-søknaden til *Komparativ urfolksforskning* (KURF) nevnes som et meget viktig resultat. KURF kan også vise til gode resultater i NFRs FRIPRO-runder i 2010 og 2011. Det samme kan sies om forskningsgruppen *Lexicon*. Forskningsgruppen *CLEAR* fikk i 2012 en betydelig tildeling fra NFRs FRIPRO-runde, og gruppen *Local Democracy Research* en tildeling i samme størrelsesorden i 2010 fra en programutlysning i NFR.

Vi vil spesielt også nevne forskningsgruppen *Samisk og urfolksforskning* som oppnådde karakteren 7 på sin SFF-søknad og som var med i finalerunden, men tapte på målstreken.

I 2011 fikk gruppen *Border Poetics/Border Culture* og i 2012 gruppene *Sted, makt og mobilitet* og *Narrating the High North* tildelinger fra EU.

Forskningssamarbeid nasjonalt og internasjonalt

Alle grupper har nasjonalt og internasjonalt samarbeid i en eller annen forstand, for eksempel deltakelse på internasjonale konferanser og seminarer, og samarbeid om doktorgradsundervisning. Evalueringspanelet har ikke gått inn på innholdet i de mange samarbeidsrelasjonene som eksisterer. Det er imidlertid vanskelig å se at denne typen samarbeid er blitt vesentlig styrket som følge av at forskningsgruppene ble etablert høsten 2010.

Det som kan være en utfordring, er *innholdet* i samarbeidet. For noen gruppers vedkommende bør nasjonal og internasjonal kontakt kunne utvikles til et *samarbeid* i konkrete forskningsprosjekter.

Nasjonale og internasjonale forskningstema, herunder spesielt nordområdeforskning, utdanningsforskning og forskning som bidrar til koplinger innen HUMSAM-området

Alle grupper arbeider med nasjonale og internasjonale forskningstema, og de aller fleste også med tema som må karakteriseres som nordområdeforskning. Mange av gruppene har medarbeidere fra forskjellige moderinstitutter, noe som bidrar til koplinger innen HUMSAM-området. Det kan være en utfordring for noen av gruppene å gi dette samarbeidet innhold i betydningen reelle bidrag fra ulike fagområder.

3.2 Forskningsledelse og organisering (punktene 3 og 6 i mandatet)

Robusthet

Vi har operasjonalisert ”robusthet” med en gruppes evne og mulighet til å kunne håndtere at noen i gruppen slutter, noe som først og fremst handler om kompetanse- og alderssammensetningen i gruppen, og mulighetene til å rekruttere. Vi har under denne overskriften også trukket inn kjønns sammensetningen i gruppene.

Samlet sett er det ingen store svakheter ved forskningsgruppene når det gjelder robusthet. Alle grupper har høy kompetanse ved at de har toppstillinger. Et par grupper kan ha utfordringer med hensyn til alderssammensetningen, og én gruppe kan være sårbar fordi det er få seniorer i gruppen. Tre grupper er kjønnsmessig skjevt sammensatt ved at kvinneandelen er svært høy, mens én gruppe har en relativt høy andel menn. Som nevnt ovenfor er det noen grupper som har få stipendiater, noe som med henblikk på framtidig rekruttering kan være en utfordring.

Faglige ambisjoner

De fleste gruppene har tydelige og realistiske mål, og målene som ble beskrevet i søknadene høsten 2010 er fulgt opp. Selve evalueringsrapportene viser imidlertid at noen grupper ikke klarte å følge opp alle målene.

Tydelig ledelse

På dette punktet er også bildet nokså entydig at medlemmene av forskningsgruppene er fornøyd med de faglige aktivitetene i gruppene. Gjennomgangen av svarene fra spørreundersøkelsen i forkant av evalueringen viser at medlemmene blir oppmuntret og utfordret til aktiv deltakelse, at det er rom for medvirkning og at det er god kommunikasjon. Svarprosentene er også gjennomgående høye. Dette er det overordnede bildet, og det skal ikke underslås at det også er kritiske røster, men disse er i klart mindretall.

Faglige og økonomisk-administrative støttefunksjoner

I flere av møtene med forskningsgruppene ble det nevnt at fakultetsnivået ga god administrativ støtte til utarbeiding av søknader om eksterne forskningsmidler. Imidlertid ble det pekt på behov for bedre administrativ støtte på instituttnivå, eksempelvis til å arrangere konferanser og seminarer. Behov for støtte til å håndtere personalmessige utfordringer ble også på generelt grunnlag nevnt. Og flere nevnte at forskningsledelse tar tid, og at det er mangelfull kompensasjon, for eksempel i form av reduksjon i andre plikter.

Slike utfordringer kan ha å gjøre med at forskningsgruppene dels fungerer på tvers av instituttstrukturen, og dermed ikke har en egen administrasjon å støtte seg på. Det kan også skyldes at forskningsgruppene av instituttledelsene oppfattes som en ”stat i staten”, eller at det er administrative kapasitetsproblemer ved instituttene, eller at forskningsgruppene rett og slett anses som fakultetsnivåets ansvar.

De fleste gruppeledelsene ga imidlertid uttrykk for at forholdet til instituttledelsen stort sett var greit. Mulige utfordringer som ble nevnt, var fordeling av nye stipendiatstillinger og innholdet i arbeidsplikten til stipendiatene. I lys av dette vil panelet anbefale at forholdet mellom institutter og

forskningsgrupper settes på dagsorden ved en passende anledning, for eksempel i forbindelse med et fakultets- og instituttleder-seminar.

3.3 Ulike typer forskningsgrupper

Før vi går nærmere inn på dette temaet, vil vi nevne at i alle møtene med forskningsgruppene ble det sagt at det å bli en forskningsgruppe er av stor betydning, og at det viktigste ikke nødvendigvis er pengene som er bevilget fra fakultetet. – Det viktigste er å bli synlig og oppleve å bli verdsatt av fakultetet og universitetet.

De 11 gruppene vi har evaluert, er ganske forskjellige, og befinner seg et sted mellom ”seminargruppe” og ”prosjektgruppe”. Med seminargrupper mener vi et forum med mange og i varierende grad engasjerte medlemmer, gjerne relativt bredt sammensatt faglig, som møtes til felles seminarer og samlinger, og som har dette som sin primære aktivitet.

Prosjektgruppe er et annet ytterpunkt, og med dette mener vi en gruppe som arbeider med et konkret, faglig og tidsmessig avgrenset prosjekt. Gruppene *Samisk og urfolksforskning* og *Lexicon*, som ble opprettet med tanke på å utarbeide SFF-søknader, er eksempler på forskningsgrupper som ligger nær denne formen.

Evalueringspanelet mener at ”forskningsgruppe” er en form for samarbeid som bør representere en kombinasjon av de to ytterpunktene nevnt over. En forskningsgruppe bør ha et avgrenset tematisk fagområde, men hvor den faglige fellesaktiviteten omfatter felles forskningsprosjekter, sampublisering, seminarer, søknader om eksterne forskningsmidler m.m.

Av de 11 gruppene som har blitt evaluert ligger to svært nær å være ”prosjektgrupper”, mens fem er tilsvarende nær å være ”seminargrupper”. De fire resterende gruppene befinner seg mellom de to ytterpunktene.

Evalueringspanelet vil anbefale fakultetet å vurdere nærmere hva slags type forskningsgrupper som er ønskelig ut fra målene fakultetet har satt i strategiplanen: Ønsker fakultetet å bygge opp visse fagområder, profilere og synliggjøre visse fagområder, eller er det ønsket om ”å flytte forskningsfronten”, eller noe mellom disse ytterpunktene som er målet med forskningsgrupper? Kanskje er det ønskelig å beholde den variasjonen man i dag har, gitt fagmiljøenes egenart, ulike forutsetninger og fakultetets strategiske mål på kort og lang sikt?

Man kan også tenke seg at en standardisering kunne gjort det enklere for ledelsen og administrasjonen i å bistå forskningsgruppene med bedre tilpassede økonomiske og administrative ressurser. En slik standardisering kunne bestått i noen fastsatte og felles kriterier for innholdet i forskningsgruppene, ikke bare antall medlemmer, men også type faglige aktiviteter, krav om ph.d.-student-deltakelse, osv.

Flere av gruppene deler de samme medlemmene, og det er gjerne seniorforskerne som går igjen i mer enn én gruppe. Panelet har fått inntrykk av at seniorene typisk har et primært medlemskap i én gruppe, og deltar mer sekundært i andre grupper. Det kan være både fordeler og ulemper med slike doble medlemskap. Doble medlemskap sikrer at forskningsgruppene blir mer representative for fakultetets reelle forskningsprofil, og sikrer læring og koordinering på tvers av fagmiljøer. Men samtidig kan doble medlemskap skape lojalitetskonflikter og føre til mindre dedikerte gruppemedlemmer. Vi har ingen klar oppfatning om dette, men det er spørsmål som bør diskuteres i forbindelse med en eventuell videreutvikling av ordningen med forskningsgrupper.

Organiseringen i forskningsgrupper kan koples til en diskusjon om et *formelt fjerdenivå i organisasjonen*, hvor instituttene utgjør nivå tre. Grunnlaget for en slik diskusjon er ofte at store institutter gir instituttleder et stort og utfordrende lederspenn, slik at etablering av forskningsgrupper som et *formelt* nivå fire reduserer dette spennet. Forskningsgrupper som fjerdenivå forutsetter

imidlertid at gruppene ikke omfatter medlemmer fra flere institutter og at gruppene har tydelige mandat og fullmakter. Ressursene som kreves for et slikt fjerdenivå kan også være betydelige.

Evalueringspanelet vil anbefale fakultetet å vurdere nærmere hva slags type forskningsgrupper som er ønskelig ut fra målene fakultetet har satt i strategiplanen.

3.4 Forholdet til organisasjonslinjen

Det er åpenbart at grupper på tvers av *linjen* i organisasjonen kan skape konflikter og føre til dårlig ressursbruk. I enhver velfungerende organisasjon vil linjen ha beslutningsmyndigheten og disponere organisasjonens ressurser. Ansvar ligger uansett i linjen. Hvis de faglige gevinstene ved å ha forskningsgrupper vurderes som store nok i forhold til de ekstra ressursene som en slik organisering krever, er det viktig å være oppmerksom på de spesielle utfordringene denne organiseringen representerer. Organisasjonen – *linjen* – må støtte opp om organiseringen ved fordeling av ressurser, som for eksempel fordeling av stipendiat- og post.doc.-stillinger. Det er neppe en god løsning å etablere administrative funksjoner, for eksempel på fakultetsnivå, som spesielt skal betjene forskningsgruppene. Dette vil snarere øke heller enn redusere mulige konflikter med linjen. Evalueringspanelet har ingen indikasjoner på at ledelsen ved HSL-fakultetet og instituttene ikke følger samme strategi, men vi tror forskningsstrategien og implikasjonene av den bør tas opp når man diskuterer erfaringene med forskningsgruppene.

Implisitt i denne problemstillingen ligger flere spørsmål. For eksempel hva slags støtte de forskerne som ikke ønsker å være med i en forskningsgruppe skal få? Hvor lenge skal en gruppe få støtte (finansiering)? Ett år? Fem år? Følger fakultetet i praksis opp sin egen strategi med å prioritere de som ”kan og vil”, eller er det et for stort innslag av at ”alle må få noe”? Dette handler grunnleggende om dynamikken i forskningsmiljøene ved universitetene.

Vedlegg 1. Utdrag fra fakultetsstyresak 54/10

Utvikling av forskningsgrupper

Ideen om den ensomme forsker som gjennomfører sin forskning alene har lenge vært et sentralt bilde av hvordan forskning gjennomføres. Den ensomme forsker har ikke minst vært framholdt som et bilde på situasjonen i humaniora og samfunnsvitenskap. Det kan diskuteres om hvor riktig denne oppfatningen har vært. Poenget er uansett at det innenfor universiteter og høyskoler nå legges større vekt på at forskningsvirksomhet har bedre forutsetninger og gir best resultater når den skjer innenfor grupper. Et eksempel på dette er evalueringen av norsk doktorgradsutdanning. NIFU Step peker på at stipendiater som arbeider i forskningsgrupper har bedre muligheter til å gjennomføre og gjøre dette på normert tid. I tillegg til at forskningsgrupper er et viktig tiltak for å bedre forskningsresultatene er det også grunn til å legge vekt på at eksterne forhold peker i samme retning. Det legges for eksempel stor vekt på den gruppen som står bak en søknad når forskningssøknader evalueres, og i evalueringer av fagmiljø som gjennomføres av Norges forskningsråd er det miljøet og dets kvaliteter som vektlegges i større grad enn innsatsen til enkeltforskere.

Ved HSL-fakultetet er det i relativt stor grad etablert arenaer for å utvikle fagmiljøet, for eksempel i form av interne fagseminarer. Det er større variasjon med hensyn til forekomsten av forskningsgrupper, og i hvilken grad disse er formalisert og preges av faglig ledelse. Samtidig har fakultetet flere miljøer som gjennom målrettet innsats har muligheter til å markere seg gjennom publikasjoner og i form av sterke søknader om forskningsmidler. Dersom det skal være mulig å løfte fram flere miljøer er det nødvendig å stimulere til at en større del av forskningsvirksomheten har sitt utspring i forskningsgrupper.

Intensjonen med etablering av forskningsgrupper er flere, blant annet vil større grupper ha bedre forutsetninger og gi bedre forskningsresultater enn enkeltstående forskere. Større miljø vil også oppnå mer ekstern støtte til forskningen og vil ha et fortrinn i samarbeidsrelasjoner nasjonalt og internasjonalt. Slike miljø har også bedre gjennomstrømming av doktorgradsstudenter. Fakultetet ønsker å stimulere til etablering av fastere, kollektive miljø som gis oppfølging og økonomisk støtte til slik etablering. Forskningsgruppene forventes å realisere ny og større aktivitet, herunder publisere mer, søke om ekstern finansiering av forskningsprosjektene, og publisere mer. Det er ønskelig at miljøene søker om EU-finansiering. Det er også ønskelig at miljøene konsoliderer sin virksomhet og retter den mot universitetets og fakultetets strategiske målsettinger. I tillegg til dette bør gruppene ha sin oppmerksomhet rettet mot Forskningsrådets nye strategier, i særlig grad gjelder dette ny strategi for internasjonalt samarbeid.

Premissene for tildeling av midler til forskningsgruppene var flere, og i søknadene skulle gruppene redegjøre for følgende:

Gruppens faglige grunnlag og medlemmer:

- Utviklingsplaner og søknadens formål sett i sammenheng med strategiske mål ved Universitetet i Tromsø og HSL-fakultetet.
- Vitenskapelig kvalitet, målt gjennom forskningsproduksjon de tre siste årene.
- Tidligere søknader eksternt om forskningsmidler og vurdering av potensialet for ekstern finansiering.
- Nasjonale og internasjonale samarbeidsrelasjoner.
- Studieportefølje på master- og doktorgradsnivå.

Krav til gruppene:

- Minimum tre fast tilsatte, unntak må begrunnes særskilt. Ved samarbeid med andre fakultet skal minst tre komme fra HSL-fakultetet.
- Bør inkludere midlertidig tilsatte på forskningsområdet.
- Klar faglig ledelse.

Vedlegg 2. Utdrag fra fakultetsstyresak 86/12

I 2013 skal de fakultetsoppnevnte forskningsgruppene evalueres. En slik evaluering er naturlig siden etablering av forskningsgrupper har vært et sentralt tiltak. Evalueringen kan også være en viktig erfaring som et nytt fakultetsstyre kan bruke i sine vurderinger. Dekanen mener det er naturlig at evalueringen skjer gjennom å trekke eksterne ressurspersoner inn i arbeidet. Dette vil gjøre evalueringen uhildet, og bidra til å gi et blikk utenfra på denne aktiviteten. Dekanen foreslår at det settes ned et evalueringspanel som får i oppgave å evaluere ordningen med forskningsgrupper, og komme med forslag til hvordan forskningsaktiviteten kan styrkes.

En overordnet problemstilling er å vurdere funksjonen til gruppene som et tiltak for å styrke fakultetets forskningsaktivitet. Som en del av dette må det også vurderes alternativer til dagens ordning med grupper. Dette kan være mindre spissede grupper, eller grupper som favner bredere, og om det skal etableres et mindre antall grupper med større ressurser. Det bør også vurderes om det er mer hensiktsmessig at fakultetet bruker andre virkemidler enn å støtte forskergrupper.

Evalueringen skal vektlegge gruppenes ambisjoner for forskning og en vurdering av måloppnåelse. De områder som skal belyses er de samme områdene som lå til grunn på søknadstidspunktet:

- *Vitenskapelig kvalitet ved forskningen i gruppene*
- *Identifisere forskningsgrupper som har oppnådd solid nivå på forskningen eller som har potensiale til å gjøre dette*
- *Hvordan gruppenes forskning samsvarer med fakultetets forskningsstrategi*
- *Identifisere forskningsområder som kan styrkes for å møte nasjonale/internasjonale samfunnsutfordringer regionalt, nasjonalt og internasjonalt samt nasjonale/internasjonale forskningstema*
- *Vurdere andre effekter av forskningsgruppenes aktivitet, eksempelvis utvikling og styrking av forskningsmiljø, etablering av eksterne relasjoner, formidlingsaktivitet*
- *Identifisere andre forbedringspunkter for å styrke forskningsaktivitet ved fakultetet*

Vedlegg 3. Oppsummering av møte med ph.d.-studentene 21.10.2013

Evalueringspanelet hadde et eget møte med ph.d.-studentene 21.10. Det møtte til sammen 8 stipendiater fra forskningsgruppene Border Culture, CLEAR, Creating the New North, Narrating the High North, Samisk og urfolksforskning, Skoleutvikling og utdanningsledelse, Språk og samfunn og Sted, makt og mobilitet. Samtlige stipendiater ga det inntrykket at de i høy grad identifiserte seg med forskningsgruppene de var knyttet til, og samtlige uttalte seg entydig positivt om forskningsgruppeorganiseringen. Ikke minst understreket de forskningsgruppene egalitære struktur og gode sosiale miljø, og at de selv ble hørt og fikk støtte i disse gruppene. De framholdt dessuten at forskningsgruppene utgjorde et større tverrfaglig miljø som ga dem tilgang til eksterne nettverk og representerte en utvidelse av forskeropplæringen. Stipendiatene verdsatte særlig deltakelse i kurs og seminarer og tilbakemeldingene de fikk fra gruppene på eget forskningsarbeid, blant annet gjennom lesegrupper. Dette så de som et nyttig supplement til den ordinære veiledningen. De framhevet også midlene de fikk fra forskningsgruppene til konferansedeltakelse og forberedelsene til konferansene som foregikk i gruppene. Noen stipendiater framhevet også deltakelse i utforming av SFF-søknader som særlig lærerikt og en nyttig erfaring med tanke på senere forskningsarbeid.

Det varierte i hvilken grad arbeidsplikt ble brukt i forskningsgruppene til publisering eller til undervisning på instituttene. Stipendiatenes tilknytning til instituttene konsentrerte seg om nettopp undervisningsplikten og tildeling av annum. Det ble kun ytret én kritisk kommentar om at det kunne være vanskelig å holde fokus med så mange prosjekter.

Stipendiatene uttrykte at deltakelsen i forskningsgruppene ikke påvirket veileders ansvar. Snarere mente de at de selv skjerpet sine krav til veiledningen. Med ett unntak skrev alle de åtte stipendiatene monografier, og heller ikke den ene artikkelavhandlingen inneholdt sampublikasjoner. Samarbeidet innad i forskningsgruppene, som stipendiatene verdsatte høyt, syntes altså å ha noen begrensninger. Dette peker i retning av at samarbeidet i gruppene, ikke minst mellom stipendiat og veileder, kan styrkes ytterligere ved at flere stipendiater skriver artikkelavhandlinger der sampublikasjoner inngår. Det vil også kunne være et virkemiddel for å øke takten i gjennomstrømmingen.